

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

_____ Тетяна КОСОВА

«___» «лютого» 2023 р.

**ВИПУСКНА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)**

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС «БАКАЛАВР»**

Тема: «Аналіз достатності власного капіталу банківської установи та шляхи її зростання»

Виконав(ла): Анастасія СОТНИК

Керівник: доктор економічних наук, професор Оксана ЯРОШЕВСЬКА

Консультанти з окремих розділів пояснювальної записки:

перший розділ - д. е. н. професор Оксана ЯРОШЕВСЬКА

другий розділ - д. е. н. професор Оксана ЯРОШЕВСЬКА

Нормоконтролер: старший викладач Наталія ЗАДЕРАКА

Київ 2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри
Тетяна КОСОВА
«11» січня 2023 р.

ЗАВДАННЯ на виконання випускної роботи

здобувача вищої освіти СОТНИК Анастасії Максимівни
(прізвище, ім'я у родовому відмінку)

1. Тема випускної роботи «Аналіз достатності власного капіталу банківської установи та шляхи її зростання» затверджена наказом ректора від 26.12.2022 % 2423ст

2. Термін виконання роботи: з 17. 01. 2023 до 28. 02. 2023.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база, дані Державної служби статистики України, дані обліково-інформаційної системи банківської установи, фінансова, податкова, статистична звітність АТ «Перший Український Міжнародний Банк».

4. Зміст пояснювальної записки:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ДОСТАТНОСТІ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

1.1. Сутність достатності власного капіталу як об'єкту аналізу

1.2. Інформаційне забезпечення аналізу достатності власного капіталу банківської установи

1.3. Фінансово-економічний паспорт АТ «Перший Український Міжнародний Банк».

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДОСТАТНОСТІ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ АТ «ПУМБ» ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗРОСТАННЯ

2.1. Аналіз складу, структури, динаміки власного капіталу банківської установи

2.2. Оцінка стану виконання обов'язкових економічних нормативів капіталу

2.3. Шляхи зростання достатності власного капіталу банківської установи

Висновки до розділу 2

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу:

ЛИСТ 1. Сутність достатності власного капіталу як об'єкту аналізу.
 ЛИСТ 2. Інформаційне забезпечення аналізу достатності власного капіталу банківської установи. ЛИСТ 3. Фінансово-економічний паспорт АТ «ПУМБ».
 ЛИСТ 4. Аналіз складу, структури, динаміки власного капіталу банківської установи. ЛИСТ 5. Оцінка стану виконання обов'язкових економічних нормативів капіталу. ЛИСТ 6. Шляхи зростання достатності власного капіталу банківської установи

6. Календарний план-графік

% пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Написання першого розділу випускної роботи та надання його керівнику	17.01.2023 – 27.01.2023	
2	Написання та оформлення матеріалів другого розділу випускної роботи і надання його керівнику	28.01.2023 – 07.02.2023	
3	1. Узгодження випускної роботи з науковим керівником. 2. Проходження нормоконтролю та перевірку на академічну доброчесність. 3. Отримання рецензії та відгуку на випускну роботу. 4. Підготовка виступу.	08.02.2023 – 14.02.2023	
4	1. Переpletення випускної роботи. 2. Подання випускної роботи та супровідних документів секретарю ДЕК	15.02.2023 – 17.02.2023	

7. Консультанти з окремих розділів

РОЗДІЛ	КОНСУЛЬТАНТ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)	ПІДПИС, ДАТА	
		ЗАВДАННЯ ВИДАВ	ЗАВДАННЯ ПРИЙНЯВ
РОЗДІЛ 1	д. е. н., професор Оксана ЯРОШЕВСЬКА		
РОЗДІЛ 2	д. е. н., професор Оксана ЯРОШЕВСЬКА		

8. Дата видачі завдання: «10» січня 2023 р.

Керівник випускної роботи _____ Оксана ЯРОШЕВСЬКА

(підпис керівника)

Завдання прийняв до виконання _____ Анастасія СОТНИК

(підпис здобувача)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до випускної роботи «Аналіз достатності власного капіталу банківської установи та шляхи її зростання»: 67 с., 12 рис., 17 табл., 46 літературних джерел.

Мета випускної роботи: оцінка достатності власного капіталу банківської установи та обґрунтування шляхів її зростання.

Об'єкт дослідження – процес управління власним капіталом банківської установи.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів оцінки достатності власного капіталу АТ «Перший Український Міжнародний Банк».

Методи дослідження: порівняння, класифікація, деталізація та ідентифікація, таблиці та графіки, нормативний, економіко-математичного моделювання, факторного і коефіцієнтного аналізу.

Результати випускної роботи рекомендується використовувати під час проведення наукових досліджень, в практичній діяльності банківської установи.

АНАЛІЗ, ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ, ДОСТАТНІСТЬ, БАНКІВСЬКА УСТАНОВА, ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ, ШЛЯХИ, ЗРОСТАННЯ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АТ – акціонерне товариство

ДІУ - Державна іпотечна установа

ЄДРПОУ – єдиний державний реєстр підприємств, організацій та установ

ЄС – Європейський Союз

МСБО – міжнародний стандарт бухгалтерського обліку

МСФЗ – Міжнародні стандарти фінансової звітності

НБУ - Національний банк України

НКЦПФР – Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку

НП(С)БО – Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку

ПАТ – публічне акціонерне товариство

ПрАТ – приватне акціонерне товариство

СГД – суб'єкт господарювання

ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю

ФГВФО – Фонд гарантування вкладів фізичних осіб

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ДОСТАТНОСТІ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ.....	10
1.1. Сутність достатності власного капіталу як об’єкту аналізу	10
1.2. Інформаційне забезпечення оцінки достатності власного капіталу банківської установи.....	15
1.3. Фінансово-економічний паспорт АТ «Перший Український Міжнародний Банк».....	17
Висновки до розділу 1.....	29
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ДОСТАТНОСТІ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ АТ «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК» ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗРОСТАННЯ.....	31
2.1. Аналіз складу, структури, динаміки власного капіталу банківської установи.....	31
2.2. Оцінка стану виконання обов’язкових економічних нормативів капіталу	37
2.3. Шляхи зростання достатності власного капіталу банківської установи	47
Висновки до розділу 2.....	56
ВИСНОВКИ.....	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	63
ДОДАТКИ.....	68

ВСТУП

Актуальність проблеми. В сучасних умовах першим питанням порядку денного є захист України від зовнішньої агресії і національна безпека. Важливою її складовою є енергетична безпека як захищеність національних інтересів у сфері забезпечення доступу до надійних, стійких, доступних і сучасних джерел енергії. При цьому мають дотримуватися принципи надійності, безпечності, ефективності, екологічності. Задачі їх реалізації ускладнюються в умовах воєнного стану і окупації територій з покладами енергоносіїв, руйнування генеруючих і передавальних енергетичних потужностей. За окреслених обставин загрози енергетичній безпеці України зросли і отримали довготривалий характер. Вони негативно впливають на стійкість функціонування енергетичного сектору як його здатність підтримувати штатний режим роботи, фінансувати операційну та інвестиційну діяльність, оновлення пошкоджених енергетичних потужностей, соціальний захист працівників, постраждалих через війну. Кризова військово-економічна ситуація в країні загострює фінансові ризики в енергетиці, що може призвести до припинення, або зниження рівня енергозабезпечення.

суб'єкти енергетичної безпеки - органи державної влади, органи місцевого самоврядування, організації і банківської установи ПЕК та організації, які провадять діяльність в суміжних секторах економіки, що здійснюють комплекс заходів, спрямованих на управління ризиками у сфері енергетичної безпеки.

Європейська інтеграція і вимоги синхронізації потребують інноваційного оновлення національної енергетичної системи і фінансування значного обсягу капітальних вкладень. Брак інвестицій може обернутися створенням умов для реалізації викликів та загроз, сформованих на енергетичних ринках. Вимоги зниження достатності власного капіталу потребують реформування енергетичної політики, яка формувалася під політичним впливом в інтересах окремих стейкхолдерів.

Умови післявоєнного відтворення національної економіки потребують створення нової фінансової моделі організації енергетичних ринків. Її ризик-орієнтований характер пов'язаний із необхідністю зниження адміністративного тиску, демонополізацією, зростанням капіталізації і забезпеченням прозорої конкуренції. Зниження достатності власного капіталу має супроводжуватися скороченням дебіторсько-кредиторської заборгованості на енергетичному ринку, покращенням технічного стану основних засобів, забезпеченням прибуткової діяльності галузі, реалізацією політики енергозабезпечення, зниженням залежності від імпортованих енергоресурсів.

Об'єктивна необхідність в оцінці і моніторинзі достатності власного капіталу внутрішнього і зовнішнього середовища підприємств ПЕК та розробці шляхів її зростання обумовлюють актуальність теми випускної роботи.

Мета випускної роботи – оцінка достатності власного капіталу банківської установи та обґрунтування шляхів її зростання.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність постановки наступних *завдань*:

визначити сутність майна банківської установи як об'єкта аналізу;

розкрити інформаційне забезпечення оцінки достатності власного капіталу банківської установи;

створити фінансово-економічний паспорт АТ «Перший Український Міжнародний Банк»;

проаналізувати склад, структуру, динаміку майна банківської установи;

оцінити ефективність використання майна банківської установи;

обґрунтувати шляхи підвищення ефективності використання майна.

Об'єкт дослідження – процес управління власним капіталом банківської установи.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів оцінки достатності власного капіталу АТ «Перший

Український Міжнародний Банк».

Методи дослідження. порівняння, класифікація, деталізація та ідентифікація, таблиці та графіки, нормативний, економіко-математичного моделювання, факторного і коефіцієнтного аналізу.

Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативні акти, наукові публікації вітчизняних вчених у фахових виданнях, академічні видання, монографії, матеріали наукових конференцій, інтернет-ресурси, матеріали фінансової звітності, податкової, статистичної звітності АТ «Перший Український Міжнародний Банк».

Практичне значення одержаних результатів. Результати випускної роботи рекомендується використовувати під час проведення наукових досліджень, в практичній діяльності банківської установи.

Структура, зміст та обсяг випускної роботи. Випускна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст випускної роботи розміщено на 67 сторінках друкованого тексту, у тому числі 17 таблиць, 12 рисунків та 2 додатка на 13 сторінках. Список використаних літературних джерел налічує 46 найменувань і подано на 5 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ДОСТАТНОСТІ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

1.1. Сутність достатності власного капіталу як об'єкту аналізу

Джерела формування фінансових ресурсів називаються *пасивами*.

Основною метою аналізу пасивів є:

- визначення обсягу власних коштів, їх структури і тенденцій змін;
- визначення обсягу залучених коштів і їх структури;
- перевірка дотримання нормативів достатності капіталу (власних коштів).

Аналіз пасивів банківського сектору починають зі з'ясування загальної картини співвідношення власних і залучених коштів. Для цього зіставляють балансові дані щодо базового та поточного рр. і складають окрему таблицю, в якій із власних коштів (капіталу) виокремлюють статутний капітал, нерозподілений прибуток минулого, звітного років, резервний капітал, спеціальні фонди за їх видами за даними аналітичного обліку.

Визначається питома вага кожного виду власних коштів як відносно загальної суми власного капіталу, так і відносно всіх пасивів банку. З метою з'ясування тенденції щодо посилення чи послаблення ролі кожного виду власних коштів це зіставлення провадиться за кілька років чи інших періодів.

Капітал банку — це залишковий інтерес банку в активах за вирахуванням зобов'язань. Він визначається як різниця між загальними сумами активів та зобов'язань банку.

Капітал виконує кілька важливих функцій у щоденній діяльності і працює на забезпечення довгострокової життєздатності банку (рис. 1.1):

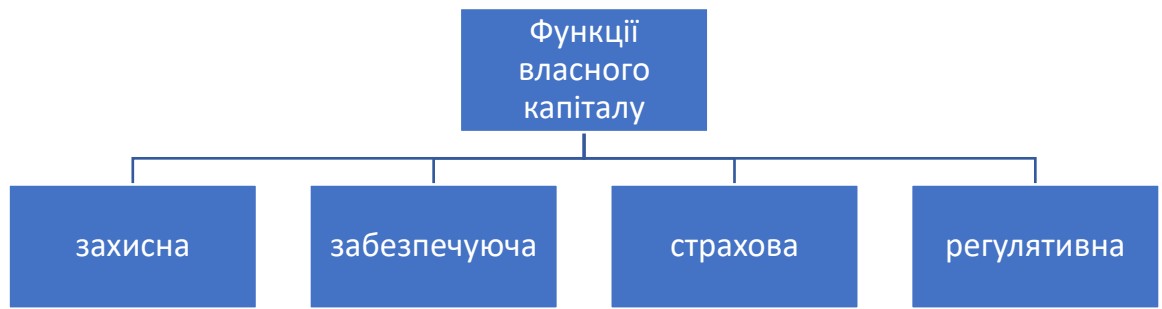

Рис.1.1. Функції власного капіталу банку

Джерело: власна розробка

- по-перше, захищає від банкрутства, компенсуючи поточні втрати (захисна);
- по-друге, він є джерелом коштів, необхідних для створення, організації і функціонування банку до часу залучення достатньої кількості депозитів. Новостворюваному банку кошти необхідні до його відкриття (забезпечуюча);
- по-третє, допомагає підтримувати довіру клієнтів і переконувати кредиторів у фінансовій могутності банку. Капітал повинен бути достатнім, щоб позичальники мали впевненість у тому, що банк у змозі задовольнити їхні потреби в кредитах, навіть якщо економіка переживає спад (страхова);
- по-четверте, звідси банк черпає кошти на організаційне зростання, надання нових послуг, виконання нових програм, закупівлю обладнання (регулятивна).

У період зростання банк потребує додаткового капіталу, аби мати підтримку й захиститися від ризику, пов'язаного з наданням нових послуг і створенням потужностей (у тому числі філій).

Крім того, зважаючи на капітал банку, наглядові органи встановлюють нормативи, які регулюють його діяльність.

Джерелом нормативно-правової інформації аналізу власного капіталу банку є: Закон України «Про банки і банківську діяльність». Фактографічною інформацією слугують залишки і обороти за 5-им класом Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затвердженого Постановою Правління НБУ від 17.06.2004 N 280:

- 500 - Статутний капітал банку;
- 501- Емісійні різниці;
- 502- Загальні резерви та фонди банку;
- 503- Результати минулих років;
- 504- Результати звітнього року, що очікують затвердження;
- 51- Результати переоцінки.

Для аналізу реального капіталу та для розрахунку економічних нормативів слід визначити чистий капітал, або нетто-капітал.

Капітал банку (K) складається із суми основного капіталу (капітал 1-го рівня) за мінусом суми недосформованих резервів за активними операціями комерційних банків, додаткового капіталу (капітал 2-го рівня), субординованого капіталу (капітал 3-го рівня) та за мінусом відвернень з врахуванням розміру основних коштів.

При розрахунку загальної суми капіталу, невідкоригованого на основні кошти (K_1), загальна сума додаткового капіталу та субординованого капіталу не повинна перевищувати розмір основного капіталу.

Основний капітал (OK) складається із фактично сплаченого зареєстрованого статутного капіталу, дивідендів, які направлені на збільшення статутного капіталу, емісійних різниць, резервних фондів, прибутків минулих років, збитків поточного року та зменшується на суму нематеріальних активів і недосформованих резервів за активними операціями комерційних банків.

Основний капітал, зменшений на суму недосформованих резервів за активними операціями комерційних банків, розраховується за формулою

$$OK_1 = OK - (PP - \Phi P), \quad (1.1)$$

де OK_1 - основний капітал, зменшений на суму недосформованого резерву на можливі втрати за кредитними операціями комерційних банків;

PP - розрахункова сума резерву, що має бути сформована протягом поточного кварталу згідно з формою N 604 Розрахунок резерву на можливі втрати за кредитними операціями комерційних банків;

ФР - фактично сформований резерв на можливі втрати за кредитними операціями комерційних банків;

$(PP - ФР)$ - розмір недосформованого резерву, який вираховується з основного капіталу. У випадку перевищення фактично сформованого резерву над його розрахунковою сумою - до розрахунку приймається нуль.

Додатковий капітал (*ДК*) складається із резервів під стандартну заборгованість інших банків, резервів під стандартну заборгованість за кредитами, які надані клієнтам, загальних резервів, результату переоцінки основних коштів, поточних доходів.

До субординованого капіталу (*СК*) включаються кошти, залучені від юридичних і фізичних осіб як резидентів, так і нерезидентів, як в національній, так і в іноземній валюті на умовах субординованого боргу на підставі угоди на термін не менше 5 років, зі щорічним зменшенням розміру цих коштів на 20% від їх первинного розміру протягом 5 останніх років діє угоди.

Субординований капітал має відповідати таким критеріям:

1. До субординованого капіталу враховуються лише повністю сплачені кошти, залучені на умовах субординованого боргу.

2. Залучені кошти повинні мати первинний термін погашення не менше п'яти років. Якщо термін погашення боргу не фіксований, то вони сплачуються лише після повідомлення через п'ять років, якщо такі кошти більше не враховуються як субординований капітал.

НБУ може надати дозвіл на дострокове погашення субординованого боргу за умови, що запит на дострокове погашення зроблено за ініціативою позичальника і що це не буде впливати на платоспроможність банку.

3. Угода про залучення коштів на умовах субординованого боргу не повинна включати ніяких положень, які передбачають, що у випадку

особливих обставин, окрім згорання діяльності банку, борг буде сплачений до погодженої дати його погашення.

4. Процентна ставка за субординованим боргом не може перевищувати розмір облікової ставки Національного банку України, яка була встановлена на дату укладення угоди.

Капіталізація процентів за таким боргом не допускається. Сплата процентів за субординованим боргом може бути призупинена (якщо це зазначено в угоді) у разі:

- погіршення фінансового стану банку-боржника (зниження платоспроможності, ліквідності, достатності капіталу, структури активів, прибутковості та рентабельності, відсутності позитивного фінансового результату позичальника за відповідний період);

- прийняття банком програми фінансового оздоровлення;
- ініціативи банку-боржника.

Залучені кошти на умовах субординованого боргу включаються до розрахунку капіталу з першого числа наступного місяця після дати прийняття Комісією Національного банку України з питань нагляду та регулювання діяльності банків рішення про надання дозволу на врахування залучених коштів на умовах субординованого боргу до капіталу банку.

Розмір субординованого капіталу не повинен перевищувати 50 % розміру основного капіталу.

До відвернень (B) включаються цінні папери в портфелі банку на інвестиції та вкладення в асоційовані та дочірні установи.

Сума капіталу, невідкоригованого на основні кошти, розраховується за формулою

$$K_I = OK_I + ДК + СК - B. \quad (1.2)$$

Капітал банку становить

$$K = K_I - (OЗ - K_I), \quad (1.3)$$

де $(OЗ - K_1)$ - розмір перевищення $OЗ$ над K_1 (якщо $OЗ > K_1$, до розрахунку приймається різниця $OЗ - K_1$, в інших випадках до розрахунку приймається нуль).

1.2. Інформаційне забезпечення аналізу достатності власного капіталу банківської установи

ПУМБ є універсальним банком, який уже більше 30 років працює на українському фінансовому ринку і обслуговує великі та середні підприємства, підприємства малого та середнього бізнесу, приватних осіб. ПУМБ включено до групи найбільших банківських установ країни згідно з класифікацією Національного банку України. ПУМБ входить до ТОП-10 українських банків за ключовими фінансовими показниками, такими як обсяги активів, розмір власного капіталу, обсягу коштів корпоративних клієнтів, кредитного портфелю та обсягів коштів приватних клієнтів, та інших.

Відповідно до Закону України „Про банки та банківську діяльність” та на підставі отриманих від Національного банку України банківських ліцензій та письмових дозволів ПУМБ здійснює такі види діяльності:

- приймає вклади (депозити) від юридичних та фізичних осіб;
- відкриває та супроводжує поточні рахунки банків та клієнтів;
- розміщує залучені кошти від свого імені та на власний ризик;
- надає гарантії, поручительства та інші зобов'язання від третіх осіб;
- надає послуги з відповідального зберігання та надання в оренду сейфів для зберігання цінностей та документів;
- випускає, купує, продає і обслуговує чеки, векселі та інші оборотні платіжні інструменти;
- випускає банківські платіжні картки і здійснює операції з використанням цих карток;

здійснює операції з валютними цінностями;
здійснює операції купівлі та продажу цінних паперів від свого імені та за дорученням клієнтів;
емітує власні цінні папери;
здійснює інвестиції у статутні фонди та акції інших юридичних осіб;
здійснює депозитарну діяльність і діяльність з ведення реєстрів власників іменних цінних паперів.

Найбільший дохід у процентному доході приносять кредити корпоративним та роздрібним клієнтам; у комісійному – дохід від платіжних карток, від обслуговування кредитів, зокрема за договорами співпраці, від розрахункового обслуговування клієнтів та конверсійних операцій. Також значний дохід в операційний дохід приносять чисті прибутки від операцій з іноземними валютами (торгові операції та курсові різниці).

Відповідно до статті 2 Закону України «Про банки та банківську діяльність» [27] норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу банку - співвідношення між розміром регулятивного капіталу і сумою активів та позабалансових зобов'язань, зважених на відповідні коефіцієнти кредитного ризику, та сумою вимог для покриття інших ризиків банку;

НБУ за результатами оцінки діяльності банків і банківської групи має право:

1) встановлювати підвищені вимоги щодо достатності капіталу та підвищені значення економічних нормативів;

2) вимагати від відповідальної особи банківської установи та банківської групи підтримання на достатньому рівні капіталу та ліквідності для покриття усіх суттєвих ризиків, поліпшення якості корпоративного управління, системи внутрішнього контролю, у тому числі системи управління ризиками.

Відповідно до статті 35 Закону України «Про банки та банківську діяльність» [27] банк та кожний власник істотної участі зобов'язані на постійній основі підтримувати рівень капіталу, достатній для одночасного дотримання: нормативних значень нормативу достатності (адекватності)

регулятивного капіталу та нормативу достатності основного капіталу, встановлених НБУ, а також підвищених значень зазначених нормативів і комбінованого буфера капіталу. НБУ визначає мінімальний розмір регулятивного капіталу банку, нормативів достатності (адекватності) регулятивного капіталу достатності основного капіталу. Також він має право встановлювати коефіцієнт левериджу, визначати його значення та порядок розрахунку. Для банківської установи його дотримання на постійній основі є обов'язковим. Якщо виплата чи розподіл прибутку банківської установи призведе до порушення нормативів капіталу, то банківська установа не має права цього робити.

Відповідно до статті 35-1 Закону України «Про банки та банківську діяльність» [27] НБУ встановлює для банків вимоги щодо формування, значень та порядку розрахунку буферів капіталу: консервації; контрциклічності, системної важливості, системного ризику, комбінованого.

Відповідно до статті 35-2 Закону України «Про банки та банківську діяльність» [27] банк зобов'язаний на постійній основі підтримувати рівень ліквідності, достатній для забезпечення своєчасного та повного виконання своїх зобов'язань у разі настання строку їх погашення і одночасного дотримання: мінімальних значень нормативів ліквідності, встановлених НБУ, їх підвищених значень та рівня достатності внутрішньої ліквідності. НБУ визначає вимоги щодо оцінки банком достатності внутрішньої ліквідності.

1.3. Фінансово-економічний паспорт АТ «Перший Український Міжнародний Банк».

Заснований 20.11.1991 ПУМБ розпочав свою діяльність у квітні 1992 року. У поточний час АТ «ПУМБ» надає повний спектр банківських послуг, включаючи залучення депозитів та надання кредитів, інвестування в цінні папери, платіжне обслуговування в Україні та переказ коштів за кордон, операції з обміну валют, випуск та процесінг платіжних карток. З 02.09.1999

АТ «ПУМБ» є учасником ФГВФО. Основні відомості про емітента наведено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Основні відомості про емітента АТ «ПУМБ»

1. Повне найменування	Акціонерне товариство «Перший Український Міжнародний Банк»
2. Код ЄДРПОУ	14282829
3. Дата проведення державної реєстрації	23.12.1991
4. Територія (область)	м. Київ
5. Статутний капітал (грн)	4 780 594 950
6. Середня кількість працівників (осіб)	5686
7. Основні види діяльності із зазначенням найменування виду діяльності та коду за КВЕД	64.19 Інші види грошового посередництва
8. Банки, що обслуговують емітента:	
1) найменування банку, який обслуговує емітента за поточним рахунком у національній валюті	НБУ
2) МФО банку	300001
3) поточний рахунок	32005104101026
4) найменування банку (філії, відділення банку), який обслуговує емітента за поточним рахунком у іноземній валюті	JPMorgan Chase Bank N.A.
5) МФО банку	USD
6) поточний рахунок	СВІФТ:CHASUS33
9. Юридична адреса	Україна, 04070, місто Київ, ВУЛИЦЯ АНДРІЇВСЬКА, будинок 4

Джерело: smida.gov.ua

Акціонерами АТ «ПУМБ» (табл. 1.2 і табл. 1.3) є «СКМ ФІНАНС» (92,2% акціонерного капіталу), SCM HOLDINGS LIMITED (Кіпр) (7,7% акціонерного капіталу) та фізична особа (0,1% акціонерного капіталу). Фактичний контроль АТ «ПУМБ» здійснює громадянин України пан Р.Л. Ахметов.

Юридична адреса Банку: вул. Андріївська, 4, м. Київ, Україна. Станом на 31.12.2021 АТ «ПУМБ» мав 6 регіональних центрів та 158 відділень в Україні, відкривши за рік за 2 нові відділення. У м. Києві працює філія АТ «ПУМБ» з метою сприяння економічному розвитку регіону, надання всебічної допомоги розвитку підприємств, установ, організацій, фізичних осіб, впровадження ринкових відносин та розвитку підприємництва, здійснення на договірних засадах кредитного, розрахунково-касового та іншого обслуговування юридичних та фізичних осіб, забезпечення мобілізації і раціонального розміщення кредитних ресурсів для більш повного задоволення потреб клієнтів регіону, забезпечення чіткого обліку банківських операцій, а також з метою поліпшення обслуговування та розширення кола клієнтури АТ «ПУМБ». Повне найменування: Філія Акціонерного товариства «Перший Український Міжнародний Банк», яка знаходиться за адресою: Україна, м. Київ, Кловський узвіз, буд. 5. Філія наділена правом надавати від імені Банку банківські та інші фінансові послуги, здійснювати валютні операції, а також здійснювати іншу діяльність, передбачену Положенням про Філію АТ «ПУМБ».

АТ «ПУМБ» виконав вимоги НБУ по докапіталізації. В 2016 році ПУМБ став правонаступником усіх прав та зобов'язань АТ «БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ» (ТМ «Банк Ренесанс Кредит») по відношенню до його клієнтів, партнерів, контрагентів. Передаточний акт всіх прав та обов'язків був затверджений 14 березня 2014 року рішенням загальних зборів акціонерів АТ «ПУМБ» та рішенням акціонера АТ «БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ».

Таблиця 1.2

Інформація про власників пакетів, яким належить 5 і більше відсотків акцій АТ «ПУМБ»

Найменування юридичної особи	Ідентифікаційний код юридичної особи	Місцезнаходження	Кількість акцій (штук)	Від загальної кількості акцій (у відсотках)	Кількість за видами акцій	
					прості іменні	привілейовані іменні
ТОВ «СКМ ФІНАНС»	33340407	87534 Україна Донецька - місто Маріуполь проспект Нахімова, будинок 116-А.	13212819	92.243295	13212819	0
SCM HOLDINGS LIMITED	222759	- Кіпр - Limassol 28 Oktovriou, 377, SOBOH HOUSE, 1 st floor Neapoli	1096887	7.65775	1096887	0
Прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи			Кількість акцій (шт.)	Від загальної кількості акцій (у відсотках)	Кількість за видами акцій	
					прості іменні	привілейовані іменні
Усього			14309706	99.901045	14309706	0

Джерело: smida.gov.ua

Таблиця 1.3

Інформація про випуски акцій АТ «ПУМБ»

Дата реєстрації випуску	Номер свідоцтва про реєстрацію випуску	Найменування органу, що зареєстрував випуск	Міжнародний ідентифікаційний номер	Тип цінного паперу	Форма існування та форма випуску	Номінальна вартість акцій (грн.)	Кількість акцій (штук)	Загальна номінальна вартість (грн.)	Частка у статутному капіталі (у відсотках)
18.08.2011	416/1/11	Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку	UA0508271006	Акція проста бездокументарна іменна	Бездокументарні іменні	230	14323880	3294492400	100
Опис		Свідоцтво про реєстрацію випуску акцій від 27 грудня 2007 року %547/1/07, дата видачі 30 грудня 2009 р. та Тимчасове свідоцтво про реєстрацію випуску акцій від 18 серпня 2011 року %416/1/11-Т, які видані Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, вважається такими, що втратили чинність. 28.09.2009р. - дата допущення акцій простих іменних АТ «ПУМБ» до обігу на ПАТ «Фондова біржа ПФТС» без включення до біржового реєстру. Акції надають своїм власникам права згідно чинного законодавства України.							

Джерело: *smida.gov.ua*

27.10.2014 року позачерговими Загальними зборами акціонерів АТ «ПУМБ» прийнято рішення про приєднання АТ «БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ» до АТ «ПУМБ» та встановлено, що у результаті цього заходу останній стає його правонаступником щодо всіх його прав і зобов'язань згідно із Передавальним актом. Датою завершення приєднання АТ «БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ» до Банку була дата реєстрації змін до Статуту Банку у зв'язку із приєднанням – 19 липня 2015 року. У 2016 році ПУМБ як банк-агент ФГВФО здійснив виплати клієнтам неплатоспроможних банків «Артем», «Богуслав», «Діамант», «Михайлівський», «Платинум», «Фідобанк», «Хрещатик» на суму 1,5 млрд. грн.

Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу АТ «ПУМБ» станом на 31.12.2021 рік становить 5686 осіб, позаштатних працівників та осіб, які працюють за сумісництвом - 129 осіб. У 2021 році банк продовжив реалізовувати стратегію навчання. Багато уваги надали розвитку керівників. Продовжили навчати керівників усіх рівнів у багатомодульній внутрішній програмі «Школа менеджменту». Запустили новий модуль програми за темою «Інтерв'ю по цінностям». Продовжили навчання для керівників мережі відділень. Закріплювали знання та навички майстер-класами та мотиваційно-розвиваючою розсилкою «Leader`s breakfast». В рамках підготовки майбутніх керівників розвивали професійні навички співробітників на найкращих зовнішніх та внутрішніх заходах. Для забезпечення наявності якісного внутрішнього кадрового резерву для керівників високого рівня, запустили програму підготовки їх наступників. Реалізували програму оцінки компетенцій керівників банку за методом «Оцінка 360 градусів» Запровадили формат стратегічних воркшопів для керівників та ключових співробітників. Також, в 2021 році був реалізований проект «Happy office», призначений підняти рівень лояльності працівників до банку. В рамках проекту співробітники мали змогу відвідати творчі майстер-класи, екскурсії до історичних пам'яток, інтелектуальні ігри та лекції по образотворчому мистецтву. АТ «ПУМБ» має ліцензії, наведені у табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Інформація про одержані ліцензії (дозволи) на окремі види діяльності АТ «ПУМБ»

Вид діяльності	Номер ліцензії (дозволу)	Дата видачі	Державний орган, що видав	Дата закінчення дії ліцензії (дозволу)
Банківська ліцензія на право надання банківських послуг, визначених частиною третьою статті 47 Закону України „Про банки і банківську діяльність”	% 8	06.10.2011	НБУ	необмежений.
Генеральна ліцензія на здійснення валютних операцій	% 8-2	12.02.2019	НБУ	необмежений.
Додаток до генеральної ліцензії на здійснення валютних операцій	% 8-2	12.02.2019	НБУ	
Опис	Визначає перелік операцій, які має право здійснювати Банк.			
Професійна діяльність на фондовому ринку – діяльність з торгівлі цінними паперами.				
Брокерська діяльність	Серія АЕ % 294728	14.02.2019	НКЦПФР	необмежений.
Дилерська діяльність	Серія АЕ % 294729	14.02.2019	НКЦПФР	необмежений.
Андеррайтинг	Серія АЕ % 294730	14.02.2019	НКЦПФР	необмежений.
Професійна діяльність на фондовому ринку – депозитарна діяльність				
Депозитарна діяльність депозитарної установи	Серія АЕ % 294710	14.02.2019	НКЦПФР	необмежений.
Діяльність із зберігання активів інститутів спільного інвестування	Серія АЕ % 294711	14.02.2019	НКЦПФР	необмежений.
Діяльність із зберігання активів пенсійних фондів	Серія АЕ % 294712	14.02.2019	НКЦПФР	необмежений.

Джерело: www.smida.gov.ua

Основними контрагентами АТ «ПУМБ» є:

1. Асоціація «Українські Фондові Торговці» 49000, м. Дніпро, Воскресенська (вул. Леніна), 30. АУФТ є об'єднанням професійних учасників ринку цінних паперів, які здійснюють торгівлю цінними паперами, депозитарну діяльність зберігача, діяльність з управління цінними паперами. Асоціація здійснює свою діяльність як саморегулювальна організація на ринку цінних паперів - об'єднання, створене з метою захисту інтересів своїх членів, власників цінних паперів та інших учасників ринку цінних паперів та ринків фінансових послуг. Асоціація сприяє розвитку відкритого і рівнодоступного ринку цінних паперів в Україні, забезпечує провадження діяльності професійними учасниками фондового ринку, які є членами Асоціації. Банк є членом АУФТ з 08.09.2009 року (реєстраційне свідоцтво % 806), користується правами та виконує обов'язки, передбачені Статутом об'єднання. Членство в об'єднанні є бестроковим та припиняється у випадках, передбачених Статутом об'єднання.

2. Асоціація «Незалежна асоціація банків України» 03150, Україна, м. Київ, вул. Велика Васильківська (Червоноармійська), 72, 3 під'їзд, поверх 3, офіс 96. НАБУ - недержавне непідприємницьке неприбуткове договірне об'єднання банків України. Основною метою діяльності НАБУ є: захист прав та законних інтересів членів Асоціації; представництво інтересів членів Асоціації у відносинах з державними органами, установами та іншими особами; формування позиції членів Асоціації з важливих питань функціонування банківської системи; сприяння створенню в Україні дієвої нормативної бази для ефективного функціонування банківської системи тощо. Термін участі: не встановлений. Позиції в структурі об'єднання: представники Банку в складах Комітету з питань регуляторної політики та комплаєнс, Комітету з питань правового забезпечення діяльності банків та захисту прав кредиторів.

3. Професійна Асоціація учасників Ринків капіталу та Деривативів (ПАРД). 01133, Україна, Київ, вул. Кутузова, 18/7, к.205. ПАРД – професійне

об'єднання на фондовому ринку України. Асоціація, заснована 1996 року, представляє інтереси всіх вітчизняних депозитарних установ та торговців цінними паперами. У 2013 році ПАРД вкотре підтвердила статус саморегулювальної організації (СРО) за видом професійної діяльності - депозитарна діяльність, та отримала статус Об'єднання професійних учасників фондового ринку, що провадять діяльність з торгівлі цінними паперами. АТ «ПУМБ» є членом ПАРД безстроково (членство в ПАРД припиняється у випадках, передбачених Положенням про членство в ПАРД), виконує обов'язки та користується правами, наданими членам ПАРД відповідно до Статуту ПАРД та Положення про членство в ПАРД.

4. *MasterCard Worldwide 2000 Purchase Street, Purchase, NY 10577 USA.*

Це найбільша у світі платіжна система, займається обслуговуванням фінансових установ, фізичних осіб і підприємств у більш, ніж 210 країнах і регіонах світу. АТ «ПУМБ» є членом MasterCard Worldwide з 1997 р. Наразі АТ «ПУМБ» є принциповим членом у даному об'єднанні.

5. *Visa International Service Association 900 Metro Center Blvd, Foster City, CA 94404.* Це одна з найбільших світових платіжних систем. Карти VISA приймаються до оплати в торгових точках більш, ніж у 150 країнах світу. Організація грає центральну роль в розробці інноваційних платіжних продуктів і технологій, які використовують 21 тисяча фінансових організацій, - членів платіжної системи і власників їх карт. АТ «ПУМБ» є членом Visa International S.A. з 1996р. Наразі АТ «ПУМБ» є принциповим членом у даному об'єднанні.

6. *Collinson Group (ex. Priority Collection Ltd.) PO Box 120, Croydon, CR9 4NU, England.* АТ «ПУМБ» є клієнтом Collinson Group (ex. Priority Collection Ltd.) з 2007р. Відповідно до Угоди з Priority Collection Ltd. АТ «ПУМБ» отримує право надавати своїм клієнтам картки Priority Pass та відповідні привілеї. Дисконтна картка Priority Pass надає право користування VIP- залами аеропортів 80 -ти країн світу її власникам. Строк дії картки - 1 рік. Картка

орієнтована на привілейованих клієнтів, які здійснюють часті подорожі закордон та користуються послугами VIP- залів аеропортів.

7. International Airline Passengers Association LONDON, PO Box 816, Naywards Heath, RH16 9LS, United Kingdom. Володіння дисконтною картою передбачає для її володаря отримання асоційованого членства у асоціації IARA, що дає можливість володарю картки участі в 4-х програмах знижок: програма знижок у готелях, при оренді автівок, програма пошуку багажу, та програма знижок у Всесвітній мережі бізнес - центрів. АТ «ПУМБ» співпрацює з IARA з 2000р. Відповідно до Угоди з IARA АТ «ПУМБ» отримує право надавати своїм клієнтам асоціативне членство у IARA, при цьому АТ «ПУМБ» не є асоціативним членом у даному об'єднанні.

8. Українська міжбанківська асоціація членів платіжних систем "ЄМА" 02002, Україна, вул. Нікольсько-слобідська 2б, 5 (1) під'їзд, 15 поверх, офіс 177, Київ. Асоціація ЄМА переважно взаємодіє з членами міжнародних платіжних системам й інших систем, заснованими на використанні платіжних карток, електронних засобів платежів, електронного середовища, що працюють по загально визнаних міжнародних або галузевих стандартах. До сфери першочергової уваги ЄМА не відносяться внутрішньобанківські одноемитентні платіжні системи. Асоціація вирішує три головні задачі: забезпечення функціонування й удосконалювання системи колективної безпеки й спільні заходи щодо запобігання шахрайських дій з використанням платіжних карток та електронних засобів розрахунку та розвиток інструментів кредитного ризик-менеджменту для роздрібного бізнесу; забезпечення взаємодії, представлення інтересів та захист законних прав членів Асоціації в державних органах (НБУ, КМУ, ВРУ) з питань розвитку безготівкових розрахунків, юридичним і технологічним питанням роздрібного бізнесу, безготівкових платежів громадян та підприємств та кредитного ризик-менеджменту; підготовка й перепідготовка співробітників банків і державних органів, відповідальних за весь спектр питань пов'язаних з безготівковими

розрахунками, роздрібним бізнесом та ризик-менеджментом. АТ «ПУМБ» є одним із засновників ЕМА та Членом Асоціації з 1999р.

9. АТ «ПУМБ» є Уповноваженим банком Пенсійного фонду України з виплати пенсій і грошової допомоги, заробітної плати працівникам бюджетних установ. Відповідно до Порядку проведення конкурсного відбору банків, через які здійснюється виплата пенсій, грошової допомоги та заробітної плати працівникам бюджетних установ

Фінансова звітність АТ «ПУМБ» підготовлена відповідно до МСФЗ на основі принципу первісної вартості, за винятком фінансових інструментів та інвестиційної власності, що визнаються за справедливою вартістю, будівель та предметів мистецтва, що визнаються за переоціненою вартістю.

АТ «ПУМБ» є засновником ряду юридичних осіб (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Відомості щодо участі емітента в створенні юридичних осіб

Ознака	Характеристика
1	2
Найменування	ПрАТ «ПЕРШЕ ВСЕУКРАЇНСЬКЕ БЮРО КРЕДИТНИХ ІСТОРІЙ»
Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ	33691415
Місцезнаходження	02002, м.Київ, ВУЛИЦЯ ЄВГЕНА СВЕРСТЮКА, будинок 11
Опис	АТ «ПУМБ» володіє 2,5532 % статутного капіталу (форма участі - прості іменні акції)
Найменування	ПАТ«РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР З ОБСЛУГОВУВАННЯ ДОГОВОРІВ НА ФІНАНСОВИХ РИНКАХ»
Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ	35917889

Продовження табл. 1.5

1	2
Місцезнаходження	04107, м. Київ, ВУЛИЦЯ ТРОПІНІНА, будинок 7-Г
Опис	<p>У зв'язку зі збільшенням статутного капіталу ПАТ «Розрахунковий центр» з 05.07.2021 АТ «ПУМБ» володіє 2,7818 % статутного капіталу (форма участі - прості іменні акції). Частка АТ «ПУМБ» у статутного капіталу ПАТ «Розрахунковий центр» до його збільшення 3,7557 %. На позачергових загальних зборах акціонерів ПАТ «Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках» (далі – Банк) 29.06.2021 р. (протокол % 3) було прийнято рішення про приватне розміщення простих іменних акцій в кількості 53 600 штук, номінальною вартістю 1000,00 грн. кожна. Розмір збільшення статутного капіталу Банку на 53 600 000,00 грн., ціна розміщення 1000,00 грн. Ринкова вартість акцій була визначена суб'єктом оціночної діяльності та затверджена Спостережною радою Банку 21.06.2021 р. На дату прийняття рішення про приватне розміщення акцій власником пакету у кількості 119 096 штук простих іменних акцій, що становить 77,7897 % статутного капіталу, є НБУ. Приватне розміщення акцій ПАТ «Розрахунковий центр» здійснювалось за процедурою спрощеної капіталізації банку відповідно до Закону України «Про спрощення процедур реорганізації та капіталізації банків» від 23.03.2017 р. % 1985-VIII.</p>
Найменування	ПАТ«ФОНДОВА БІРЖА ПФТС»
Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ	21672206

1	2
Місцезнаходження	01004, м.Київ, ВУЛИЦЯ ШОВКОВИЧНА, будинок 42-44 (6-й поверх)
Опис	АТ «ПУМБ» володіє 0,3749 % статутного капіталу (форма участі - прості іменні акції)
Найменування	ПрАТ «УКРАЇНСЬКА МІЖБАНКІВСЬКА ВАЛЮТНА БІРЖА»
Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ	22877057
Місцезнаходження	04070, м.Київ, ВУЛИЦЯ МЕЖИГІРСЬКА , будинок 1
Опис	АТ «ПУМБ» володіє 2,50 % статутного капіталу (форма участі - прості іменні акції)
Найменування	ПрАТ «ФОНДОВА БІРЖА «ІННЕКС»
Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ	23425110
Місцезнаходження	03040, м. Київ, проспект Голосіївський, буд. 70, 11 поверх
Опис	АТ «ПУМБ» володіє 0,0067 % статутного капіталу (форма участі - прості іменні акції)

Джерело: www.smida.gov.ua

АТ «ПУМБ» має високі рейтингові оцінки (uaAA- стабільний), зокрема визначені уповноваженим рейтинговим агентством РА «Кредит-Рейтинг»

Висновки до розділу 1

1. Власний капітал банку це залишковий інтерес банку в активах за вирахуванням зобов'язань, який визначається різницею вартістю активів та зобов'язань банку. Основними функціями власного капіталу банку є. захисна, забезпечуюча, страхова, регулятивна.

2. Джерелом нормативно-правової інформації аналізу власного капіталу банку є: Закон України «Про банки і банківську діяльність». Фактографічною інформацією слугують залишки і обороти за 5-им класом Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України. Капітал банку (*K*) складається із суми основного капіталу за мінусом суми недосформованих резервів за активними операціями комерційних банків, додаткового капіталу, субординованого капіталу та за мінусом відвернень з врахуванням розміру основних коштів.

3. Об'єктом дослідження є АТ «ПУМБ», який надає повний спектр банківських послуг, включаючи залучення депозитів та надання кредитів, інвестування в цінні папери, платіжне обслуговування в Україні та переказ коштів за кордон, операції з обміну валют, випуск та процесінг платіжних карток.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ДОСТАТНОСТІ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ АТ «ПУМБ» ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗРОСТАННЯ

2.1. Аналіз складу, структури, динаміки власного капіталу банківської установи

Власний капітал АТ «ПУМБ» складається з частки, що контролюється акціонерами і неконтрольованої частки (табл. 2.1). Протягом 2018-2021 років вартість непокритих збитків скоротилася на 377685 тис. грн., або на 21,69%. Вартість капіталу зросла на 381646 тис. грн., або на 10,41%, у т.ч. за рахунок резервів переоцінки – на 3961 тис. грн., або на 0,74%. Темпи приросту капіталу є вищими (18,35%), що в абсолютній сумі складає 6908517 тис. грн. Через зазначені пропорції питома вага власного капіталу у пасивах АТ «ПУМБ» скоротилася з 9,94% до 9,09%, із максимальним значенням – 14,78% у 2019 році (рис. 2.1).

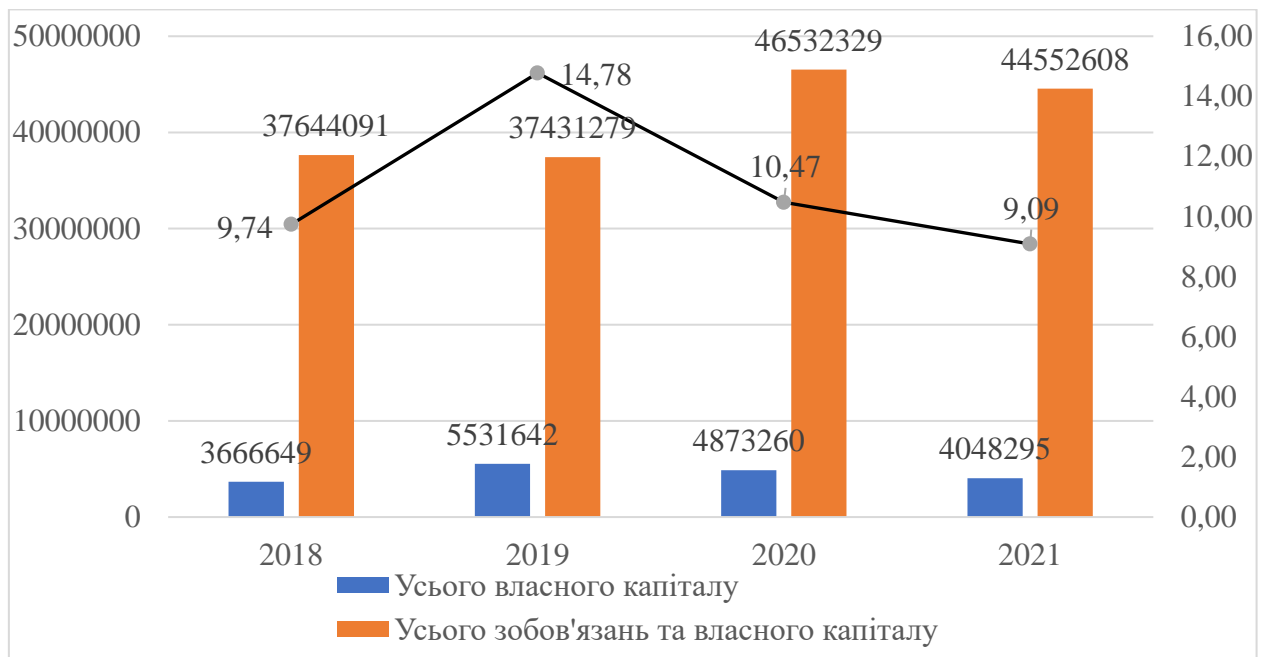

Рис. 2.1 – Динаміка питомої ваги власного капіталу у пасивах АТ «ПУМБ», %

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.1

Аналіз складу і динаміки власного капіталу АТ «ПУМБ»

Статті власного капіталу	2018	2019	2020	2021	Абс. приріст, тис. грн.	Темп приросту, %
Статутний капітал	3294492	3427350	3294492	3294492	0	0,00
Емісійні різниці	101660	56798	101660	101660	0	0,00
Незареєстровані внески до статутного капіталу	0	0	0	0	0	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-1740993	1353167	-551731	-1363308	377685	-21,69
Резервні та інші фонди банку	1475430	34266	1475430	1475430	0	0,00
Резерви переоцінки	536060	660061	553409	540021	3961	0,74
Неконтрольована частка	0	0	0	0	0	
Усього власного капіталу	3666649	5531642	4873260	4048295	381646	10,41
Усього зобов'язань та власного капіталу	37644091	37431279	46532329	44552608	6908517	18,35

Джерело: власні розрахунки

Підприємство не має незареєстрованих внесків до статутного капіталу. Статутний капітал протягом всього аналізованого періоду був незмінним і складав 3294492 тис. грн., емісійні різниці – також 101660 тис. грн., за виключенням 2019 року (56798 тис. грн.). Вадю складу власного капіталу АТ «ПУМБ» є наявність непокритих збитків, за виключенням 2019 року (нерозподілений прибуток становив 1353167 тис. грн.).

Оснву власного капіталу складає статутний капітал, частка якого скоротилася з 89,85% до 81,38%, або на 8,47% (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Аналіз динаміки структури власного капіталу АТ «ПУМБ»

Статті власного капіталу	2018	2019	2020	2021	Абс. приріст, %
Статутний капітал	89,85	61,96	67,60	81,38	-8,47
Емісійні різниці	2,77	1,03	2,09	2,51	-0,26
Незареєстровані внески до статутного капіталу	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-47,48	24,46	-11,32	-33,68	13,81
Резервні та інші фонди банку	40,24	0,62	30,28	36,45	-3,79
Резерви переоцінки	14,62	11,93	11,36	13,34	-1,28
Неконтрольована частка	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Усього власного капіталу	100,0	100,0	100,0	100,0	0

Джерело: власні розрахунки

Частка емісійних різниць скоротилася з 2,77% до 2,51%, або на 0,26%. Питома вага непокритих збитків скоротилася з (-47,48%) до (-33,68%), або на 13,81%. Частка резервних та інших фондів банку також скоротилася із 40,24% до 36,45%, або на 3,79%. Також зменшилися резерви переоцінки за питомою вагою - із 14,62% до 13,34%, або на 1,28%.

Протягом 2018-2019 років АТ «ПУМБ» отримував чисті збитки, протягом 2020-2021 років – чисті прибутки (табл. 3.2).

Таблиця 2.3

Динаміка чистого прибутку АТ «ПУМБ»

Показник	2018	2019	2020	2021
Прибуток/(збиток) за рік, у т.ч.:	-135806	-1752470	367011	785827
належить власникам банку	-135806	-1752470	367011	785827
належить неконтрольованій частці	0	0	0	0
Прибуток/(збиток) на акцію, що належить власникам	-9,48	-122,35	25,62	54,86
Кількість акцій в обігу, тис. шт.	14325,53	14323,42	14325,18	14324,23

Джерело: власні розрахунки

Чистий збиток/прибуток повністю належить акціонерам банку, його динаміка описується параболою з гілками догори з множинним коефіцієнтом детермінації, що дорівнює 0,6013 (рис. 2.2).

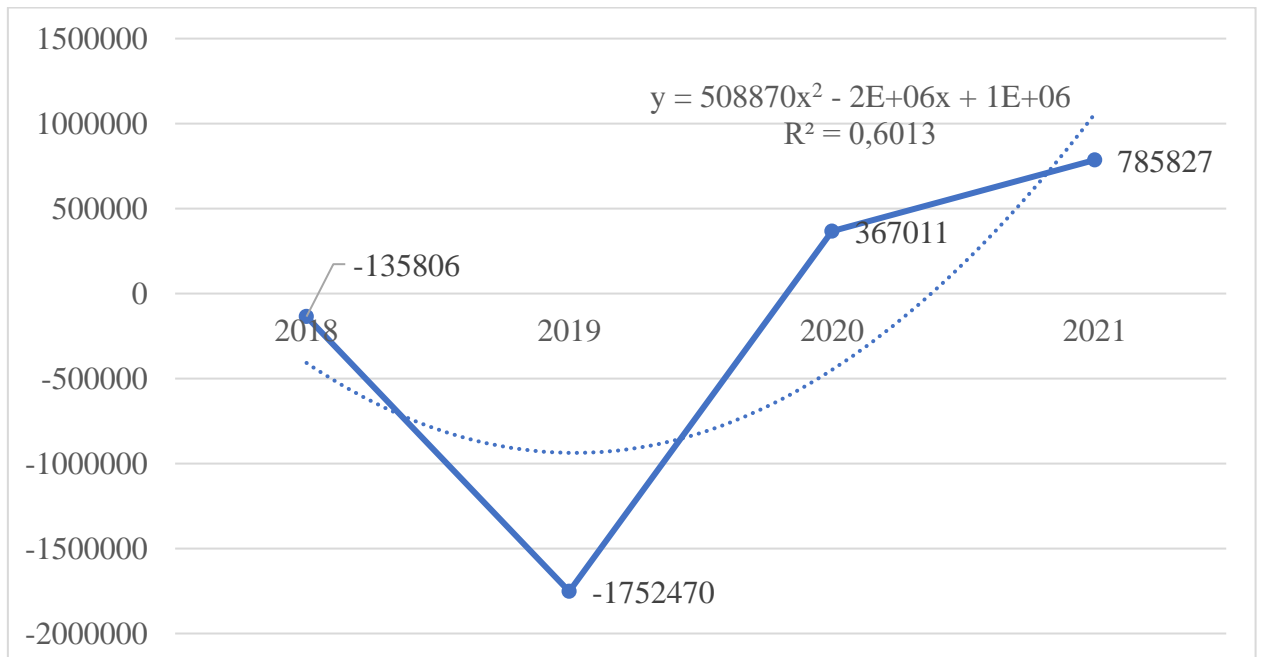

Рис. 2.2 – Динаміка чистого прибутку/збитку АТ «ПУМБ», тис. грн.

Джерело: власні розрахунки

Максимальний збиток мав місце у 2019 році, максимальний прибуток – у 2021 році. Враховуючи, що кількість акцій в обігу змінилася незначно, то динаміка чистого прибутку/збитку на одну акцію описується графіком, що нагадує рис. 2.2 (рис. 2.3).

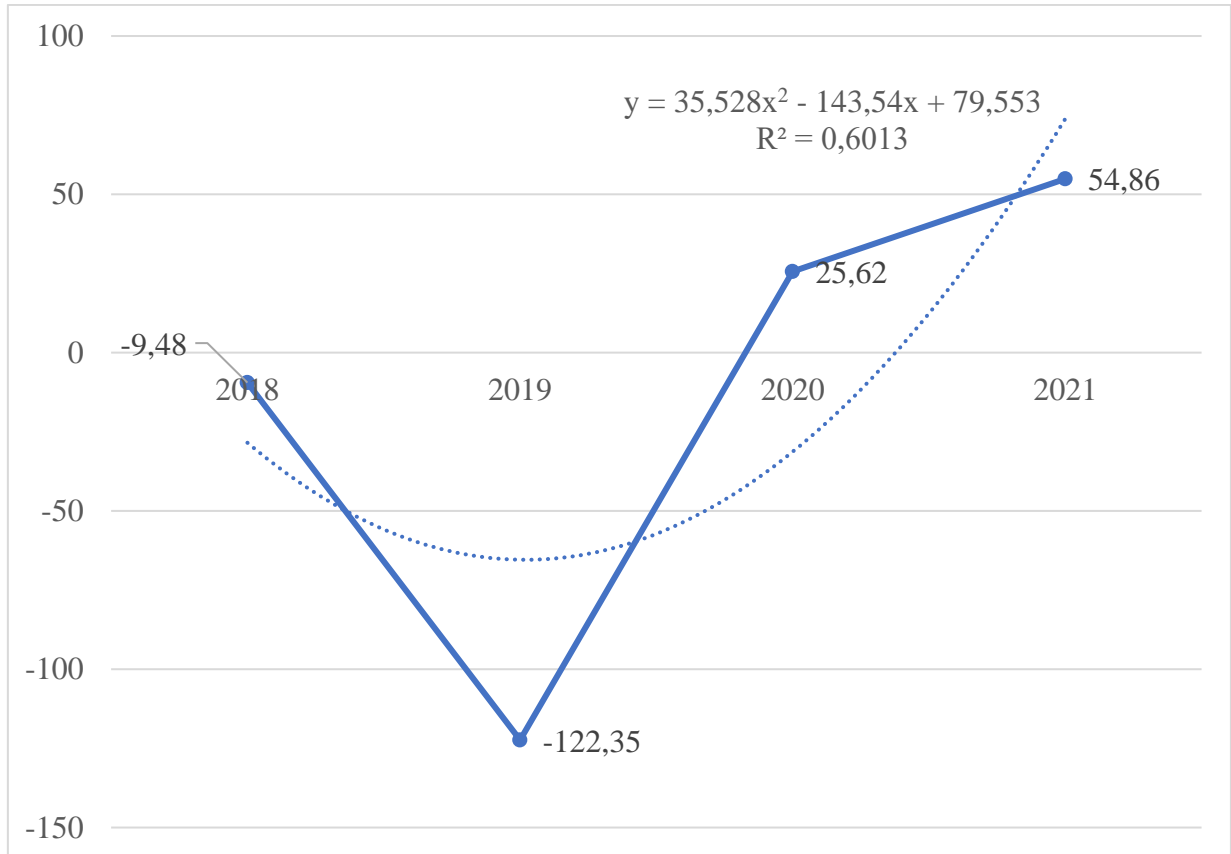

Рис. 2.2 – Динаміка чистого прибутку/збитку АТ «ПУМБ» на одну акцію, грн./шт.

Джерело: власні розрахунки

Максимальна збитковість акцій мала місце у 2019 році (-122,35 грн/акція), максимальна прибутковість у 2021 році (54,86 грн/акція). У табл. 2.4 наведено результати аналізу динаміки руху власного капіталу АТ «ПУМБ». Він зводиться до спрямування отриманого чистого прибутку на зменшення непокритих збитків Банку. Розподілення чистого прибутку і виплати дивідендів не проводилися.

Таблиця 2.4

Аналіз динаміки руху власного капіталу АТ «ПУМБ»

Найменування статті	Належить власникам материнської компанії					
	статутний капітал	емісійні різниці та інший додатковий капітал	резервні та інші фонди	резерви переоцінки	нерозподілений прибуток	усього
Залишок на 31.12.2019	3294492	101660	1475430	536060	-1740993	3666649
Усього сукупного доходу:						
прибуток/(збиток) за рік					367011	367011
інший сукупний дохід				14635		14635
Амортизація резерву переоцінки основних засобів				-10674	10674	
Залишок на 31.12.2020	3294492	101660	1475430	540021	-1363308	4048295
Усього сукупного доходу:						
прибуток/(збиток) за рік					785827	785827
інший сукупний дохід				39138		39138
Амортизація резерву переоцінки основних засобів				-25750	25750	
Залишок на 31.12.2021	3294492	101660	1475430	553409	-551731	4873260

Джерело: власна розробка

2.2. Оцінка стану виконання обов'язкових економічних нормативів капіталу

Протягом 1 півріччя 2022 року норматив Н1 збільшився з 11009583,7 тис. грн. збільшився до максимального рівня 12535232,9 тис. грн. Потім розпочався зворотний процес скорочення до 10718473,6 тис. грн. станом на 01.10.2022 (рис. 2.3).

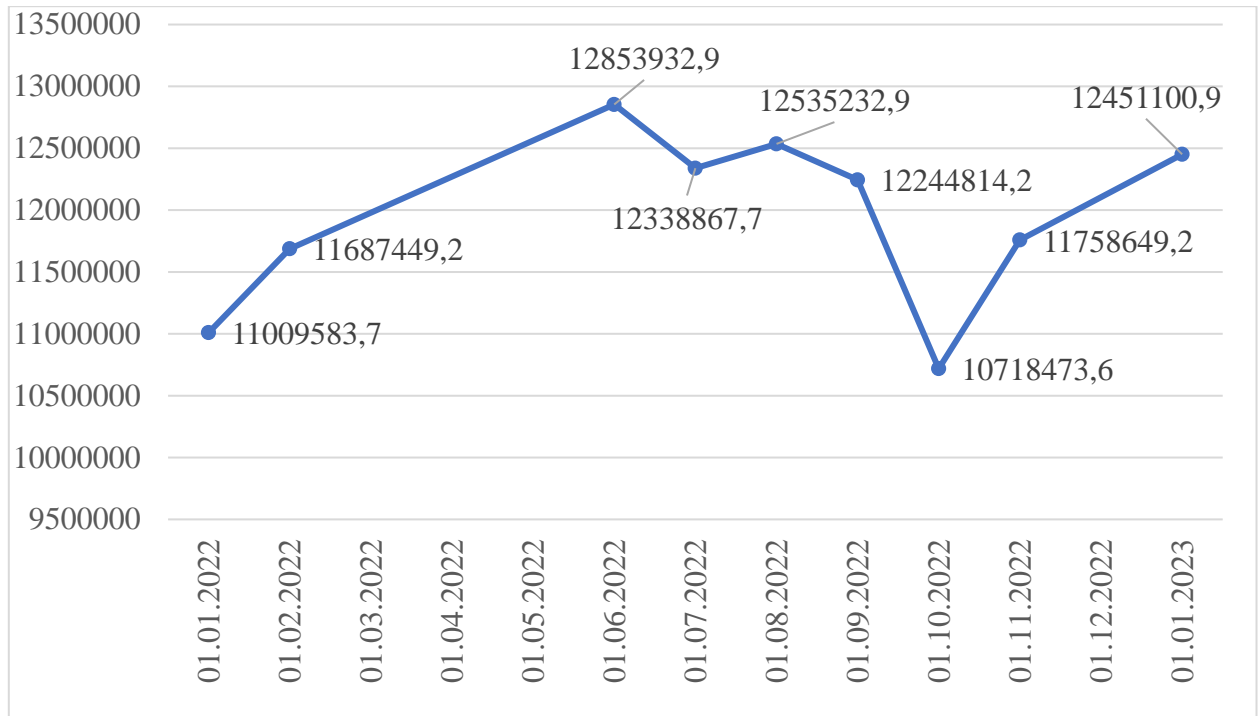

Рис. 2.3 – Динаміка загальної суми регулятивного капіталу (РК) (Н1) АТ «ПУМБ», тис. грн.

Джерело: власні розрахунки

Станом на 01.01.2023 вартість регулятивного капіталу склала 12451100,9 тис. грн. Вона визначається як сума основного і додаткового капіталу за умови, що додатковий капітал не може бути більше основного капіталу (ОК), тому дорівнює ОК, якщо $ДК > ОК$, зменшена на суму відвернення, яка була незмінною і становила 7056,0 тис. грн. Протягом 2022 року вартість основного капіталу скоротилася на 3%, а додаткового – зросла на 48% (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Нормативи капіталу АТ «ПУМБ» та їх складові, тис. грн.

Дата	Загальна сума регулятивного капіталу (РК) (Н1)	Загальна сума основного капіталу (ОК)	Загальна сума додаткового капіталу до розрахунку (ДК)	Загальна сума додаткового капіталу	Загальна сума відвернення (В)	Загальна сума зменшення основного капіталу
01.01.2023	12451100,9	7222087,0	5236069,9	5236069,9	7056,0	570076,7
01.11.2022	11758649,2	7532238,2	4233467,0	4233467,0	7056,0	259925,5
01.10.2022	10718473,6	7532291,1	3193238,4	3193238,4	7056,0	259872,6
01.09.2022	12244814,2	7526048,7	4725821,5	4725821,5	7056,0	266115,1
01.08.2022	12535232,9	7516798,8	5025490,1	5025490,1	7056,0	275364,9
01.07.2022	12338867,7	7510486,3	4835437,4	4835437,4	7056,0	281677,4
01.06.2022	12853932,9	7505554,4	5355434,4	5355434,4	7056,0	286609,3
01.02.2022	11687449,2	7475330,6	4219174,6	4219174,6	7056,0	316833,2
01.01.2022	11009583,7	7467362,4	3549277,2	3549277,2	7056,0	324801,3
Темп зростання, разів	1,13	0,97	1,48	1,48	1,00	1,76

Джерело: власні розрахунки

Склад основного капіталу АТ «ПУМБ» та їх складові станом на 01.01.2023 представлений у табл. 2.6. Протягом 2022 року незмінними були такі складові: Фактично сплачений зареєстрований статутний капітал - 4780595,0 тис. грн., емісійні різниці - 101659,6 тис. грн., загальні резерви та резервні фонди, що створюються згідно з законами України - 2909909,1 тис. грн. Зменшення основного капіталу відбулося за рахунок суми зносу нематеріальних активів на 7%, за рахунок зростання капітальних інвестиції у нематеріальні активи – у 23,42 рази, а також збільшення суми балансової вартості непрофільних активів – у 1,67 разів.

Субординований капітал не бере участь у формування додаткового капіталу АТ «ПУМБ» (табл. 2.7). Результат переоцінки основних засобів протягом 2022 року скоротився з 302156,3 тис. грн. до 277270,5 тис. грн., або на 8%. Розрахунковий прибуток поточного року скоротився з 3247121,0 тис. грн. до 1258315,5 тис. грн., або на 71%. Відвернення АТ «ПУМБ» представлені позалістинговими цінними паперами і такими, що не перебувають в обігу на фондових біржах (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Склад основного капіталу АТ «ПУМБ» та їх складові, тис. грн.

Дата	Балансова вартість цінних паперів, які обліковуються за справедливою вартістю	
	позалістингових (крім емітованих центральними органами виконавчої влади, НБУ та ДІУ),	що не перебувають в обігу на фондових біржах (у т. ч. торгівля яких на фондових біржах заборонена законодавством України)
01.01.2023	5855,0	1201,0
01.11.2022	5855,0	1201,0
01.10.2022	5855,0	1201,0
01.09.2022	5855,0	1201,0
01.08.2022	5855,0	1201,0
01.07.2022	5855,0	1201,0
01.06.2022	5855,0	1201,0
01.02.2022	5855,0	1201,0
01.01.2022	5855,0	1201,0

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.6

Склад основного капіталу АТ «ПУМБ» та їх складові, тис. грн.

Дата	Фактично сплачений zareєстрований статутний капітал	Емісійні різниці	Загальні резерви та резервні фонди, що створюються згідно з законами України	зменшення основного капіталу		
				нематеріальні активи за мінусом суми зносу	капітальні інвестиції у нематеріальні активи	сума балансової вартості непрофільних активів
01.01.2023	4780595,0	101659,6	2909909,1	229118,0	225534,3	115424,5
01.11.2022	4780595,0	101659,6	2909909,1	182302,0	5033,6	72589,9
01.10.2022	4780595,0	101659,6	2909909,1	183286,1	2855,4	73731,1
01.09.2022	4780595,0	101659,6	2909909,1	189328,5	2805,4	73981,1
01.08.2022	4780595,0	101659,6	2909909,1	198522,9	2800,1	74041,9
01.07.2022	4780595,0	101659,6	2909909,1	204575,7	3114,8	73986,9
01.06.2022	4780595,0	101659,6	2909909,1	212260,4	734,9	73613,9
01.02.2022	4780595,0	101659,6	2909909,1	237673,0	10026,7	69133,5
01.01.2022	4780595,0	101659,6	2909909,1	246215,9	9630,5	68954,9
Темп зростання, разів	1,00	1,00	1,00	0,93	23,42	1,67

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.7

Склад додаткового капіталу АТ «ПУМБ» та їх складові, тис. грн.

Дата	Результат переоцінки основних засобів	Нерозподілені прибутки минулих років для розрахунку ДК (5030-НКР)>0	Розрахунковий прибуток поточного року	Субординований борг, що враховується до капіталу (СК)
01.01.2023	277270,5	3700483,8	1258315,5	0,0
01.11.2022	298125,5	3484046,5	451295,0	0,0
01.10.2022	298125,5	0,0	2895112,9	0,0
01.09.2022	298125,5	25600,0	4402096,0	0,0
01.08.2022	298125,5	25600,0	4701764,6	0,0
01.07.2022	298125,5	25600,0	4511711,9	0,0
01.06.2022	298125,5	25600,0	5031708,9	0,0
01.02.2022	302156,3	0,0	3917018,3	0,0
01.01.2022	302156,3	0,0	3247121,0	0,0
Темп зростання, разів	0,92	-	0,39	-

Джерело: власні розрахунки

При розрахунку регуляторного капіталу враховується величина непокритого кредитного ризику (табл. 2.9), валютної позиції банку та операційного ризику (табл. 2.10). Фактично сформована сума резерву за нарахованими доходами зросла у 2,53 разів, а нараховані доходи, строк сплати яких згідно з договором минув – у 2,34 раза. Протягом червня-серпня 2022 року банк не мав непокритого ризику.

Таблиця 2.9

Розрахунок величини непокритого кредитного ризику АТ «ПУМБ», тис. грн.

Дата	результат (прибуток/ збиток) поточного року (5999)	результати звітного року, що очікують затвердження (504АП)	непокритий кредитний ризик (НКР)	прибуток минулих років (5030П)	перевищення непокритого кредитного ризику над сумою за рахунком 5030	нараховані доходи, не отримані понад 30 днів з дати їх нарахування, строк погашення яких не минув	нараховані доходи, строк сплати яких згідно з договором минув	фактично сформована сума резерву за нарахованими доходами
01.01.2023	1765230,1	0,0	521042,1	4221525,9	0,0	845080,2	2999844,8	3338010,4
01.11.2022	791171,3	0,0	729145,1	4213191,6	0,0	686646,0	2859956,7	3206726,3
01.10.2022	845344,2	4187591,6	1750713,8	25600,0	1725113,8	832029,8	2670466,6	3089787,3
01.09.2022	858310,1	4187591,6	0,0	25600,0	0,0	1317190,1	2227887,0	2901271,4
01.08.2022	776990,1	4187591,6	0,0	25600,0	0,0	1514366,5	1704250,5	2955799,8
01.07.2022	1069173,7	4187591,6	0,0	25600,0	0,0	1481003,2	1495387,2	2231336,9
01.06.2022	1111293,9	4187591,6	0,0	25600,0	0,0	1235449,6	1451458,9	2419728,4
01.02.2022	931693,8	4187591,6	1059512,2	19381,4	1040130,8	216389,2	1335582,0	1389834,9
01.01.2022	4312327,8	0,0	904758,0	19381,4	885376,5	216051,8	1284163,7	1320385,2
Темп росту, разів	0,41	-	0,58	217,81	0,00	3,91	2,34	2,53

Джерело: власні розрахунки

Динаміка величини валютної позиції та мінімального розміру операційного ризику АТ «ПУМБ», тис. грн.

Дата	Сукупна сума відкритої валютної позиції за всіма іноземними валютами та банківськими металами	Мінімальний розмір операційного ризику
01.01.2023	776816,1	6049377,2
01.11.2022	317810,8	6049377,2
01.10.2022	315489,9	6049377,2
01.09.2022	631350,0	6049377,2
01.08.2022	474457,3	6049377,2
01.07.2022	194278,7	6049377,2
01.06.2022	436152,2	6049377,2
01.02.2022	1362627,5	6049377,2
01.01.2022	296336,2	6049377,2
Темп росту, разів	2,62	1,00

Джерело: власні розрахунки

Величина мінімального розміру операційного ризику АТ «ПУМБ» протягом 2023 була незмінною і становила 6049377,2 тис. грн., а сукупна сума відкритої валютної позиції зросла у 2,62 рази.

Протягом 2022 року фактичне значення нормативу Н2 зросло з 13,91% до 19,7%, а щомісячна динаміка описується зростаючою лінійною функцією з множинним коефіцієнтом детермінації 0,7867 (рис. 2.4).

Протягом 2022 року фактичне значення нормативу Н3 зросло з 9,43% до 11,43%, а щомісячна динаміка описується зростаючою лінійною функцією з множинним коефіцієнтом детермінації 0,7867 (рис. 2.5).

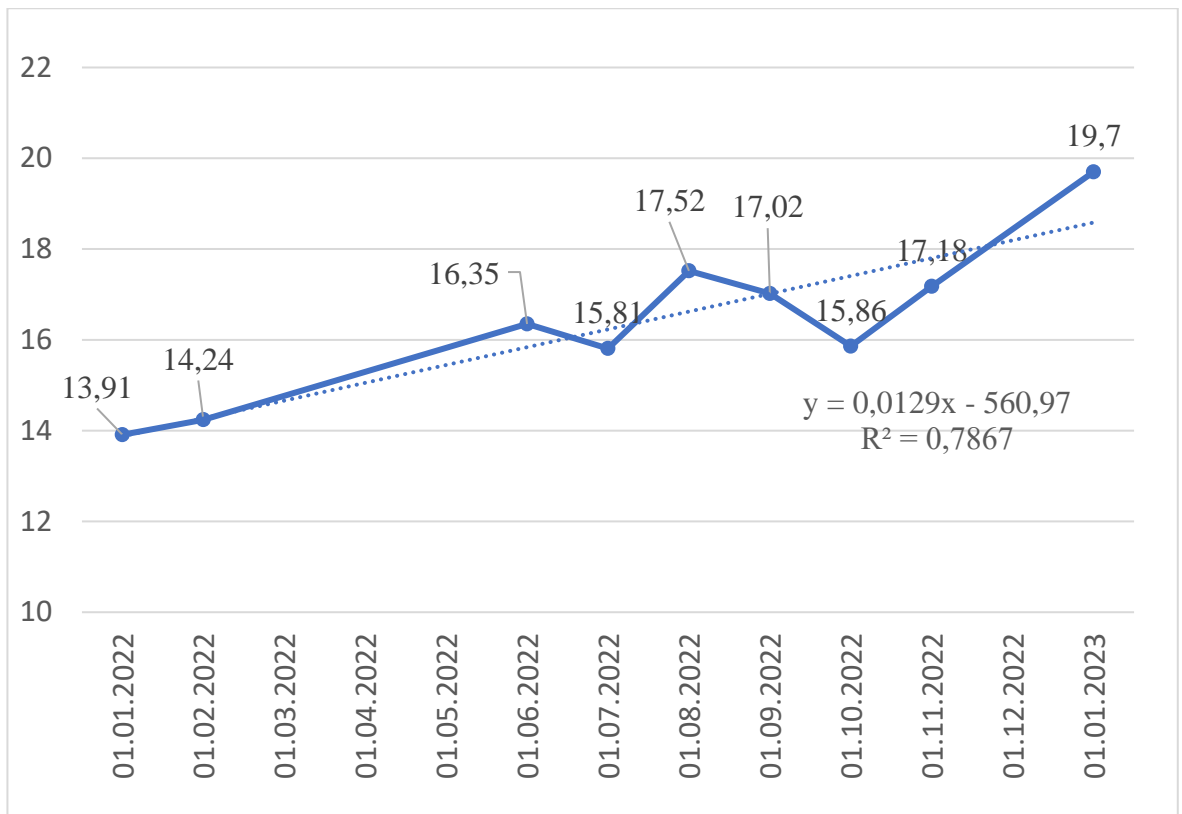

Рис. 2.4 – Динаміка фактичного значення нормативу Н2 АТ «ПУМБ», %
Джерело: власні розрахунки

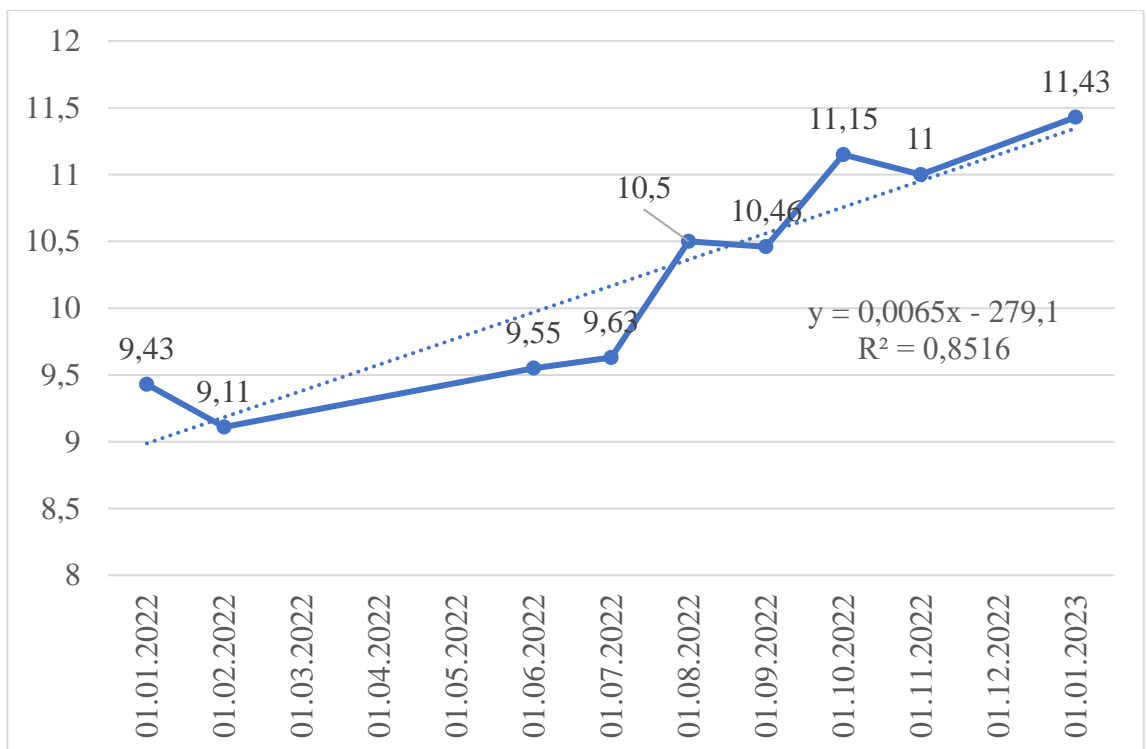

Рис. 2.5 – Динаміка фактичного значення нормативу Н3 АТ «ПУМБ», %
Джерело: власні розрахунки

Протягом 2022 року сумарні активи, зменшені на суму відповідних резервів/уцінки та суму забезпечення, зважені на відповідний коефіцієнт ризику залежно від групи ризику (A_p), скоротилися із 73729821,6 тис. грн. до 56894474,9 тис. грн., або на 22,9% (рис. 2.6).

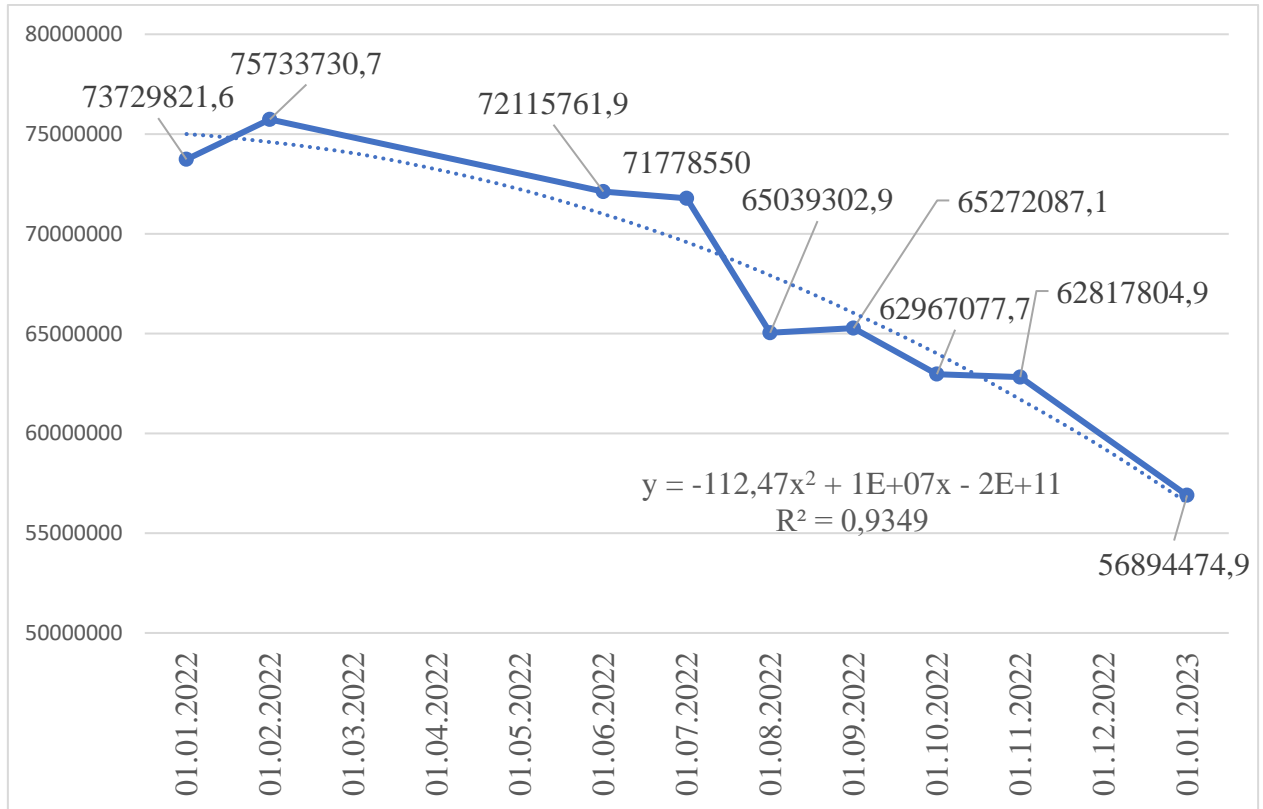

Рис. 2.6 – Динаміка зважених за ризиком активів за групами ризиків АТ «ПУМБ», тис. грн.

Джерело: власні розрахунки

Зважені за ризиком активи розраховані за даними табл. 2.11. на балансі АТ «ПУМБ» відсутні активи, які класифікуються за такими групами: IV група (з коефіцієнтом ризику 30%), V група (з коефіцієнтом ризику 35%), VII група (з коефіцієнтом ризику 75%). Ризик активів зростає по мірі збільшення номеру групи. Портфель активів найменш ризикованої I групи скоротився на 4,0%, натомість по решті груп зросли: II група – на 34%, III група – на 91%, VI групи – на 70,0%, VII групи – на 25,0%. Позитивом є ліквідація ц другому рівріччі 2022 року найбільш ризикованої IX групи.

Таблиця 2.11

Вартість активів за групами ризиків АТ «ПУМБ», тис. грн.

Дата	номер група (коефіцієнтом ризику), тис. грн.						
	I (0%)	II (10%)	III (20%)	VI (50%)	VIII (100%)	у т. ч.	IX (125%)
						боргові цінні папери, емітовані в іноземній валюті центральними органами виконавчої влади України/місцевого самоврядування	
01.01.2023	72087439,8	363309,4	15068461,3	3440639,5	52124131,9	2422549,1	
01.11.2022	59177635,9	363244,0	18639890,0	4859597,2	56623703,9	2408620,1	
01.10.2022	57240430,5	363205,6	14891991,8	4496514,3	57704101,6	2399278,6	
01.09.2022	51461513,4	363218,6	16026880,4	5496217,5	59282280,4	2389176,6	
01.08.2022	53801804,0	363176,1	15700501,3	1884573,1	60920598,5	2423381,0	
01.07.2022	52258093,2	290560,9	13284396,3	2153578,3	40881071,1	1929065,2	18089836,4
01.06.2022	50501856,8	290540,4	8008563,1	1425729,5	41976382,3	1918397,4	18529966,5
01.02.2022	77272900,6	286685,0	17789516,9	966318,0	41580044,0	2121561,4	20055970,5
01.01.2022	75169896,6	271657,0	7890195,4	2019224,1	41615047,1	2005791,6	19667971,8
Середнє	60996841,2	328399,7	14144489	2970932	50300818	2224202	19085936
Темп росту, разів	0,96	1,34	1,91	1,70	1,25	1,21	0,00

Джерело: власні розрахунки

У структурі активів АТ «ПУМБ» (рис. 2.7) за групами ризику за середніми щомісячними даними 2022 року найбільша питома вага приходить на I групу (41,26%), а також VIII групи (34,03%).

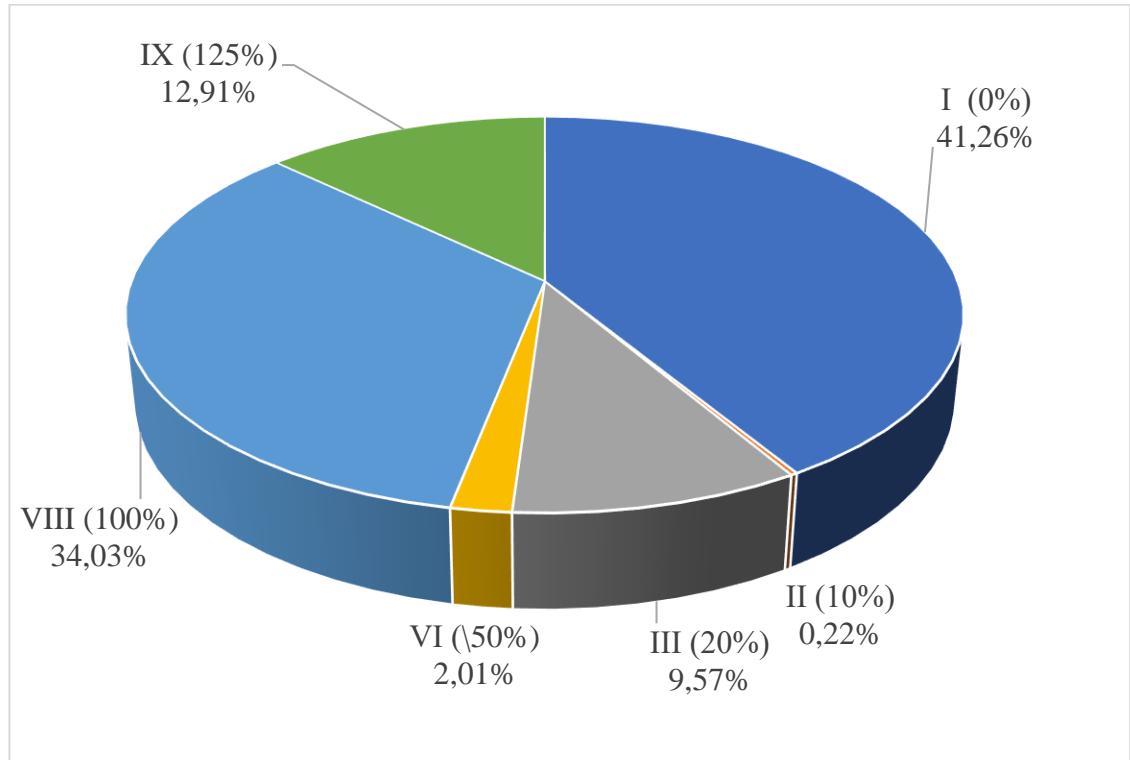

Рис. 2.7 – Структура активів АТ «ПУМБ» за групами ризику за середніми щомісячними даними 2022 року, %

Джерело: власні розрахунки

Таким чином, основним чинником зростання нормативу достатності капіталу Н2 і Н3 є зменшення активів, зважених за групами ризиків.

2.3. Шляхи зростання достатності власного капіталу банківської установи

У процесі аналізу власного капіталу банку велике значення має питання оцінки його вартості. Оцінка вартості власного капіталу дає змогу одержати

додаткову інформацію для прийняття відповідних управлінських рішень поточного і перспективного плану, визначити ефективність діяльності банку.

У банківській практиці існує кілька способів визначення вартості власного капіталу банку (рис.2.8).

Кожний з них має як позитивні сторони, так і певні вади.

Рис.2.8. Способи вартісної оцінки капіталу

Джерело: власна розробка

Перший спосіб — це визначення бухгалтерської (балансової) вартості власного капіталу банку. Згідно з цим способом усі активи та зобов'язання банку обліковуються на його балансі за вартістю їх придбання чи виникнення. Власний капітал розраховується як різниця між балансовою вартістю активів та зобов'язань.

$$\begin{array}{l} \text{Бухгалтерська вартість} \\ \text{власного капіталу} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Балансова вартість} \\ \text{активів} \end{array} - \begin{array}{l} \text{Балансова вартість} \\ \text{зобов'язань} \end{array}$$

Переваги: простота, він не потребує наявності спеціальної кваліфікації у працівників банку та значних витрат на здійснення оцінки.

Вади: він прийнятний лише тоді, коли балансова та ринкова вартість активів і зобов'язань не дуже різняться між собою.

Якщо ринкова вартість з тих чи інших причин значно відхиляється від первісної балансової вартості, то зазначений спосіб призводить до спотворення результатів, неадекватності оцінки власного капіталу банку.

Капітал банку відображається у розділі 5 Плану рахунків бухгалтерського обліку і складається зі:

- статутного капіталу та інших фондів банку;
- результатів переоцінки основних засобів;
- результатів поточного року.

У консолідованому балансі банку відображається бруutto-капітал.

Другий спосіб — спосіб ринкової вартості — полягає в тому, що активи та зобов'язання банку оцінюються за ринковою вартістю, виходячи з якої розраховується власний капітал банку.

$$\begin{array}{l} \text{Ринкова вартість} \\ \text{власного капіталу} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Ринкова вартість} \\ \text{активів} \end{array} - \begin{array}{l} \text{Ринкова вартість} \\ \text{зобов'язань} \end{array}$$

Переваги: цей спосіб точніше відбиває реальний рівень захищеності банку, дає змогу більш динамічно та реалістично оцінювати вартість власного капіталу, оскільки ринкова вартість активів і зобов'язань постійно змінюється.

Вад: по-перше, не завжди доцільно та правильно можна оцінити активи та зобов'язання за ринковою вартістю; по-друге, зазначений спосіб трудомісткий, вимагає наявності висококваліфікованих фахівців, а також значних грошових витрат.

Банки можуть щодня приблизно оцінювати ринкову вартість свого капіталу за формулою:

$$\begin{array}{l} \text{Ринкова вартість} \\ \text{власного капіталу} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Поточна курсова вартість} \\ \text{випущених акцій} \end{array} \times \begin{array}{l} \text{Кількість} \\ \text{випущених акцій} \end{array}$$

Зупинимося на моделі оцінки схильності до змін ринкової вартості капіталу внаслідок коливань процентних ставок на ринку на основі використання дюрації.

Ринкова вартість капіталу може бути виражена на підставі базового рівняння

$$MV_e = MV_a - MV_t, \quad (2.1)$$

де MV_e - ринкова вартість капіталу;

MV_a — ринкова вартість активів;

MV_t — ринкова вартість зобов'язань.

При цьому ринкову вартість активів (зобов'язань) відповідно можна визначити за такою формулою:

$$\Delta V = \frac{\Delta i}{1+i}(-D)V, \quad (2.2)$$

де Δi - зміна доходу;

ΔV - зміна вартості активу (зобов'язання);

D - дюрація активу (зобов'язання);

V - балансова вартість активу (зобов'язання).

Стандартна дюрація (дюрація Маколлі) - середньозважений за сумою термін погашення фінансового інструменту. Як фінансовий інструмент, залежно від цілей дослідження, можуть виступати: будь-яка вимога чи зобов'язання, портфель цінних паперів, сумарні активи, сумарні пасиви тощо. Модифікована дюрація - відношення стандартної дюрації до величини $1+r$, де r - відсоткова ставка. Модифікована дюрація показує процентну зміну в ринковій ціні активів або зобов'язань при зміні процентної ставки на 1%. Незважаючи на те що дюрація належить до важкореалізованих концепцій у банківській справі, практичний результат її використання досить красномовний.

$$\frac{\Delta MV_e}{MV_e} = \left[\frac{-D_a \cdot MV_a + D_t \cdot MV_t}{MV_a - MV_t} \right] \frac{\Delta r}{1+r}, \quad (2.3)$$

де D_a - дюрація активів;

D_t - дюрація зобов'язань;

Δr - відсоткова ставка, або прибутковість до погашення.

Застосування модифікованої дюрації дасть змогу аналітикові кількісно оцінити втрати банківського капіталу у зв'язку зі зміною (підвищенням) процентних ставок на ринку на 1%. Провести таку оцінку можна за формулою:

$$\frac{\Delta MV_e}{MV_e} = - \frac{[MV_a \cdot MD_a - MV_t \cdot MD_t]}{MV_e} \Delta i, \quad (2.4)$$

де ΔMV_e - зміна ринкової вартості капіталу;

MV_e — ринкова вартість капіталу;

MV_a — ринкова вартість активів;

MD_a — модифікована дюрація активів;

MV_t — ринкова вартість зобов'язань;

MD_t — модифікована дюрація зобов'язань;

Δi — зміна відсоткової ставки на 1%.

У табл. 2.12 виконано оцінку ризику зміни капіталу умовного банку.

Таблиця 2.12

Оцінки ризику зміни капіталу комерційного банку

Актив	Сума, млн. грн.	Дисконтовані значення активів, млн. грн.	Питома вага дисконтованого активу,	Зважена дюрація активів, років	Пасив	Сума, млн. грн.	Дисконтовані значення зобов'язань, млн. грн.	Питома вага дисконтованого	Зважена дюрація зобов'язань, років
V _{a1}	12	10	0,015	0,02	V _{t1}	15	13,04	0,031	0,03
V _{a2}	125	86,81	0,158	0,28	V _{t2}	110	83,18	0,199	0,40
V _{a3}	295	245,83	0,372	1,21	V _{t3}	130	85,48	0,204	0,61
V _{a4}	150	104,17	0,189	0,68	V _{t4}	200	114,35	0,273	1,09
V _{a5}	100	83,33	0,126	0,68	V _{t5}	195	96,95	0,232	1,16
V _{a6}	80	55,56	0,101	0,55	V _{t6}	50	21,62	0,052	0,31
V _{a7}	30	25	0,038	0,29	V _{t7}	10	3,76	0,009	0,06
MV _a	792	610,7	1,000	3,71	MV _e	82	418,37	1,000	3,67

Джерело: власна розробка

Розрахунок показника дюрації активів проведений із розрахунку їх доходності 20% річних, дюрації зобов'язань – 15% річних. Модифікована дюрація активів становить 3,09, зобов'язань 3,19.

При зміні процентних ставок на 1% вартість капіталу скоротиться на
$$=(792*3,09-710*3,19)/82=2,2\%.$$

Це є наслідком дисбалансу між статтями активів і зобов'язань по сумах і термінах. Такому банку для хеджування ризиків втрати капіталу можна порекомендувати скоротити дюрацію активів і збільшити дюрацію зобов'язань. Цього можна досягти шляхом скорочення терміну погашення активів і збільшення термінів погашення зобов'язань.

Наведений вище приклад є досить умовним, його метою була загальна демонстрація методики використання дюрації для оцінки можливої зміни капіталу банку. Розрахунок дисконтованих значень активів і зобов'язань був проведений за умовними ставками без врахування їх диференціації і особливостей отримання доходу за окремими фінансовими інструментами.

Використання запропонованого методу на практиці потребує відповідних змін в організації управлінського обліку в комерційних банках. При оцінці схильності банківського капіталу до процентного ризику на підставі дюрації варто взяти до уваги, що такий інструмент досить чутливий до коливань ринкової кон'юнктури, а це потребує постійного коригування вхідних даних для виведення остаточного результату. Тому інформаційна система банку в частині обліку операцій з цінними паперами повинна бути гнучкою, здатною оперативно реагувати на зміни у внутрішньому і зовнішньому середовищі.

Сутність третього способу — способу регулювальних бухгалтерських процедур - полягає в обчисленні розміру власного капіталу за правилами та вимогами, встановленими органами, що здійснюють нагляд і контроль за банківською діяльністю. За цим способом власний капітал банку розраховується як сума низки його складових елементів.

Складові регулятивного капіталу визначено Базельським комітетом з банківського нагляду в 1988 році в першій Угоді про капітал: основний капітал (капітал першого рівня), додатковий капітал (капітал другого рівня) та відвернення.

До основного капіталу згідно з Базельською угодою 1988 року належить фактично сплачений статутний капітал та розкриті резерви. Відверненням з основного капіталу виступає гудвіл. Додатковий капітал включає довгостроковий субординований борг (не більше 50% основного капіталу), результат переоцінки основних засобів, загальні резерви на покриття кредитного ризику (не більше 1,25% зважених за ризиком активів), нерозкриті резерви, нереалізований результат від переоцінки пайових цінних паперів (із понижуючим коефіцієнтом 0,45), гібридні капітальні інструменти. Окремих відвернень із додаткового капіталу не передбачено, однак для подальших розрахунків додатковий капітал слід брати у сумі, що не перевищує 100% основного капіталу — так званий "дозволений додатковий капітал". До відвернень із суми основного та додаткового капіталів належать вкладення в неконсолідовані банківські та фінансові дочірні установи, а також будь-які вкладення в статутні фонди інших банків і фінансових установ.

За час, що минув, було зроблено кілька спроб модифікації складових капіталу. Зокрема, поправкою 1996 року окремою складовою виділено так званий капітал третього рівня, до якого було віднесено короткостроковий субординований борг. Цією поправкою передбачається, що капітал третього рівня може братися до розрахунку сумарного регулятивного капіталу виключно для покриття ринкових ризиків і в жодному разі не може виступати компенсатором інших видів ризиків — кредитного та операційного. З іншого боку, у разі відсутності або нестачі капіталу третього рівня ринкові ризики можуть покриватися основним або додатковим капіталом, однак лише тими частинами, які не беруть участі в покритті кредитного ризику.

У Базелі II внесено два уточнення щодо порядку розрахунку регулятивного капіталу (рис. 2.9):

- перше полягає у зміні порядку врахування відвернень із суми основного та додаткового капіталів. Згідно з оригінальною версією Базеля сума відвернень віднімалась від суми основного капіталу та дозволеної частини додаткового капіталу. Згідно з Базелем II відвернення потрібно віднімати окремо від основного та від дозволеного додаткового капіталів пропорційно (в пропорції 50% на 50%). Таким чином, оскільки додатковий капітал може включатися до регулятивного в сумі, що не перевищує основний капітал, Базельський комітет створив додатковий стимул банкам для акцентування роботи на основному капіталі як на найстабільнішому джерелі коштів;

- друге уточнення стосується виключення резервів під стандартну заборгованість, створених за рахунок прибутку, із додаткового капіталу. Однак це уточнення набуває чинності лише в тому разі, якщо для розрахунку кредитного ризику використовуватиметься підхід внутрішніх рейтингів. У разі застосування стандартизованого підходу (як загального, так і спрощеного) алгоритм розрахунку регулятивного капіталу залишається незмінним.

Запропонований Базельським комітетом алгоритм розрахунку регулятивного капіталу є рекомендаційним. Кожна країна має право вносити в загальну схему певні корективи, які якнайбільше відповідають практиці банківського нагляду та особливостям банківської системи.

Основні положення Базельської угоди використовують й інші країни, зокрема Україна. НБУ при визначенні адекватності власного капіталу банків дотримується положень цієї угоди. При цьому НБУ постійно вдосконалює методику визначення розміру власного капіталу.

Зауважимо, що цьому способу розрахунку власного капіталу властиві такі недоліки:

- по-перше, розробляючи порядок розрахунку власного капіталу банків, НБУ виходить із цілей органу, що здійснює нагляд та контроль за банківською діяльністю, та власної монетарної політики;

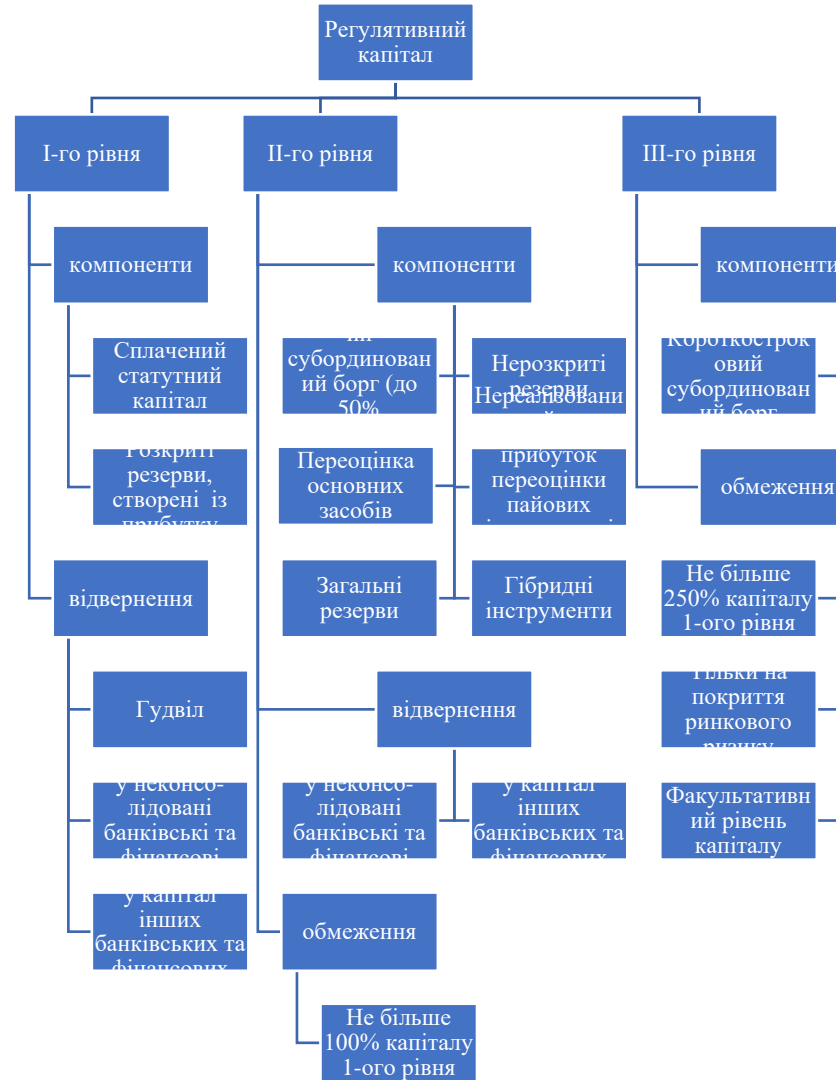

Рис.2.9. Складові регулятивного капіталу згідно з Базелем-II

Джерело: власна розробка

- по-друге, постійна зміна та вдосконалення цього способу розрахунку власного капіталу банку ускладнює порівнянність при здійсненні аналізу фінансового стану банку. Змінюючи правила розрахунку власного капіталу, слід забезпечити порівнянність його величини через перерахування даних минулих звітних періодів за новими правилами;
- по-третє, зазначений спосіб допускає включення деяких видів боргових зобов'язань та резервів на покриття збитків до складу власного капіталу. Це може призвести до спотворення результатів діяльності банку, створити враження його благополучної діяльності.

Методологічною основою для розрахунку регулятивного капіталу є положення Закону України «Про банки і банківську діяльність». Згідно з ним капітал банку включає основний і додатковий капітал. Складовими основного капіталу є: сплачений і зареєстрований статутний капітал; розкриті резерви (створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку); надбавки до курсу акцій і додаткові внески акціонерів у капітал; загальний фонд покриття ризиків, створюваний під невизначений ризик під час проведення банківських операцій, за винятком збитків за поточний рік і нематеріальних активів. Додатковий капітал складається з нерозкритих резервів, резервів переоцінювання активів, гібридних капітальних інструментів і субординованого боргу. НБУ має право визначити інші статті балансу банку для включення до додаткового капіталу, а також умови і порядок такого включення.

Висновки до розділу 2

1. Власний капітал АТ «ПУМБ» складається з частки, що контролюється акціонерами і неконтрольованої частки. Протягом 2018-2021 років вартість непокритих збитків скоротилася на 377685 тис. грн., або на 21,69%. Вартість капіталу зросла на 381646 тис. грн., або на 10,41%, у т.ч. за рахунок резервів переоцінки – на 3961 тис. грн., або на 0,74%. Темпи приросту капіталу є

вищими (18,35%), що в абсолютній сумі складає 6908517 тис. грн. Через зазначені пропорції питома вага власного капіталу у пасивах АТ «ПУМБ» скоротилася з 9,94% до 9,09%, із максимальним значенням – 14,78% у 2019 році. Чистий збиток/прибуток повністю належить акціонерам банку, його динаміка описується параболою з гілками догори з множинним коефіцієнтом детермінації, що дорівнює 0,6013. Максимальний збиток мав місце у 2019 році, максимальний прибуток – у 2021 році. Максимальна збитковість акцій мала місце у 2019 році (-122,35 грн/акція), максимальна прибутковість у 2021 році (54,86 грн/акція).

2. Протягом 1 півріччя 2022 року норматив Н1 збільшився з 11009583,7 тис. грн. збільшився до максимального рівня 12535232,9 тис. грн. Потім розпочався зворотний процес скорочення до 10718473,6 тис. грн. станом на 01.10.2022. Станом на 01.01.2023 вартість регулятивного капіталу склала 12451100,9 тис. грн. Вона визначається як сума основного і додаткового капіталу за умови, що додатковий капітал не може бути більше основного капіталу (ОК), тому дорівнює ОК, якщо $ДК > ОК$, зменшена на суму відвернення, яка була незмінною і становила 7056,0 тис. грн. Протягом 2022 року вартість основного капіталу скоротилася на 3%, а додаткового – зросла на 48%.

3. Протягом 2022 року незмінними були такі складові: Фактично сплачений зареєстрований статутний капітал - 4780595,0 тис. грн., емісійні різниці - 101659,6 тис. грн., загальні резерви та резервні фонди, що створюються згідно з законами України - 2909909,1 тис. грн. Зменшення основного капіталу відбулося за рахунок суми зносу нематеріальних активів на 7%, за рахунок зростання капітальних інвестицій у нематеріальні активи – у 23,42 рази, а також збільшення суми балансової вартості непрофільних активів – у 1,67 разів.

4. Субординований капітал не бере участь у формування додаткового капіталу АТ «ПУМБ». Результат переоцінки основних засобів протягом 2022 року скоротився з 302156,3 тис. грн. до 277270,5 тис. грн., або на 8%.

Розрахунковий прибуток поточного року скоротився з 3247121,0 тис. грн. до 1258315,5 тис. грн., або на 71%. Відвернення АТ «ПУМБ» представлені позалістинговими цінними паперами і такими, що не перебувають в обігу на фондових біржах.

5. При розрахунку регуляторного капіталу враховується величина непокритого кредитного ризику, валютної позиції банку та операційного ризику. Фактично сформована сума резерву за нарахованими доходами зросла у 2,53 разів, а нараховані доходи, строк сплати яких згідно з договором минув – у 2,34 рази. Протягом червня-серпня 2022 року банк не мав непокритого ризику. Величина мінімального розміру операційного ризику АТ «ПУМБ» протягом 2023 була незмінною і становила 6049377,2 тис. грн., а сукупна сума відкритої валютної позиції зросла у 2,62 рази. Протягом 2022 року фактичне значення нормативу Н2 зросло з 13,91% до 19,7%, а щомісячна динаміка описується зростаючою лінійною функцією з множинним коефіцієнтом детермінації 0,7867. Протягом 2022 року фактичне значення нормативу Н3 зросло з 9,43% до 11,43%, а щомісячна динаміка описується зростаючою лінійною функцією з множинним коефіцієнтом детермінації 0,7867.

6. Протягом 2022 року сумарні активи, зменшені на суму відповідних резервів/уцінки та суму забезпечення, зважені на відповідний коефіцієнт ризику залежно від групи ризику (Ar), скоротилися із 73729821,6 тис. грн. до 56894474,9 тис. грн., або на 22,9%. Зважені за ризиком активи розраховані за даними табл. 2.11. на балансі АТ «ПУМБ» відсутні активи, які класифікуються за такими групами: IV група (з коефіцієнтом ризику 30%), V група (з коефіцієнтом ризику 35%), VII група (з коефіцієнтом ризику 75%). Ризик активів зростає по мірі збільшення номеру групи. Портфель активів найменш ризикованої I групи скоротився на 4,0%, натомість по решті груп зросли: II група – на 34%, III група – на 91%, VI групи – на 70,0%, VII групи – на 25,0%. Позитивом є ліквідація ц другому річчю 2022 року найбільш ризикованої IX групи

7. У структурі активів АТ «ПУМБ» за групами ризику за середніми

щомісячними даними 2022 року найбільша питома вага приходить на I групу (41,26%), а також VIII групи (34,03%). Таким чином, основним чинником зростання нормативі достатності капіталу Н2 і Н3 є зменшення активів, зважених за групами ризиків.

ВИСНОВКИ

1. Власний капітал банку це залишковий інтерес банку в активах за вирахуванням зобов'язань, який визначається різницею вартістю активів та зобов'язань банку. Основними функціями власного капіталу банку є: захисна, забезпечуюча, страхова, регулятивна.

2. Джерелом нормативно-правової інформації аналізу власного капіталу банку є: Закон України «Про банки і банківську діяльність». Фактографічною інформацією слугують залишки і обороти за 5-им класом Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України. Капітал банку (*K*) складається із суми основного капіталу за мінусом суми недосформованих резервів за активними операціями комерційних банків, додаткового капіталу, субординованого капіталу та за мінусом відвернень з врахуванням розміру основних коштів.

3. Об'єктом дослідження є АТ «ПУМБ», який надає повний спектр банківських послуг, включаючи залучення депозитів та надання кредитів, інвестування в цінні папери, платіжне обслуговування в Україні та переказ коштів за кордон, операції з обміну валют, випуск та процесінг платіжних карток.

4. Власний капітал АТ «ПУМБ» складається з частки, що контролюється акціонерами і неконтрольованої частки. Протягом 2018-2021 років вартість непокритих збитків скоротилася на 377685 тис. грн., або на 21,69%. Вартість капіталу зросла на 381646 тис. грн., або на 10,41%, у т.ч. за рахунок резервів переоцінки – на 3961 тис. грн., або на 0,74%. Темпи приросту капіталу є вищими (18,35%), що в абсолютній сумі складає 6908517 тис. грн. Через зазначені пропорції питома вага власного капіталу у пасивах АТ «ПУМБ» скоротилася з 9,94% до 9,09%, із максимальним значенням – 14,78% у 2019 році. Чистий збиток/прибуток повністю належить акціонерам банку, його динаміка описується параболою з гілками догори з множинним коефіцієнтом детермінації, що дорівнює 0,6013. Максимальний збиток мав місце у 2019 році, максимальний прибуток – у 2021 році. Максимальна збитковість акцій

мала місце у 2019 році (-122,35 грн/акція), максимальна прибутковість у 2021 році (54,86 грн/акція).

5. Протягом 1 півріччя 2022 року норматив Н1 збільшився з 11009583,7 тис. грн. збільшився до максимального рівня 12535232,9 тис. грн. Потім розпочався зворотний процес скорочення до 10718473,6 тис. грн. станом на 01.10.2022. Станом на 01.01.2023 вартість регулятивного капіталу склала 12451100,9 тис. грн. Вона визначається як сума основного і додаткового капіталу за умови, що додатковий капітал не може бути більше основного капіталу (ОК), тому дорівнює ОК, якщо $ДК > ОК$, зменшена на суму відвернення, яка була незмінною і становила 7056,0 тис. грн. Протягом 2022 року вартість основного капіталу скоротилася на 3%, а додаткового – зросла на 48%.

6. Протягом 2022 року незмінними були такі складові: Фактично сплачений зареєстрований статутний капітал - 4780595,0 тис. грн., емісійні різниці - 101659,6 тис. грн., загальні резерви та резервні фонди, що створюються згідно з законами України - 2909909,1 тис. грн. Зменшення основного капіталу відбулося за рахунок суми зносу нематеріальних активів на 7%, за рахунок зростання капітальних інвестицій у нематеріальні активи – у 23,42 рази, а також збільшення суми балансової вартості непрофільних активів – у 1,67 разів.

7. Субординований капітал не бере участь у формування додаткового капіталу АТ «ПУМБ». Результат переоцінки основних засобів протягом 2022 року скоротився з 302156,3 тис. грн. до 277270,5 тис. грн., або на 8%. Розрахунковий прибуток поточного року скоротився з 3247121,0 тис. грн. до 1258315,5 тис. грн., або на 71%. Відвернення АТ «ПУМБ» представлені позалістинговими цінними паперами і такими, що не перебувають в обігу на фондових біржах.

8. При розрахунку регуляторного капіталу враховується величина непокритого кредитного ризику, валютної позиції банку та операційного ризику. Фактично сформована сума резерву за нарахованими доходами зросла

у 2,53 разів, а нараховані доходи, строк сплати яких згідно з договором минув – у 2,34 рази. Протягом червня-серпня 2022 року банк не мав непокритого ризику. Величина мінімального розміру операційного ризику АТ «ПУМБ» протягом 2023 була незмінною і становила 6049377,2 тис. грн., а сукупна сума відкритої валютної позиції зросла у 2,62 рази. Протягом 2022 року фактичне значення нормативу Н2 зросло з 13,91% до 19,7%, а щомісячна динаміка описується зростаючою лінійною функцією з множинним коефіцієнтом детермінації 0,7867. Протягом 2022 року фактичне значення нормативу Н3 зросло з 9,43% до 11,43%, а щомісячна динаміка описується зростаючою лінійною функцією з множинним коефіцієнтом детермінації 0,7867.

9. Протягом 2022 року сумарні активи, зменшені на суму відповідних резервів/уцінки та суму забезпечення, зважені на відповідний коефіцієнт ризику залежно від групи ризику (Ar), скоротилися із 73729821,6 тис. грн. до 56894474,9 тис. грн., або на 22,9%. Зважені за ризиком активи розраховані за даними табл. 2.11. на балансі АТ «ПУМБ» відсутні активи, які класифікуються за такими групами: IV група (з коефіцієнтом ризику 30%), V група (з коефіцієнтом ризику 35%), VII група (з коефіцієнтом ризику 75%). Ризик активів зростає по мірі збільшення номеру групи. Портфель активів найменш ризикованої I групи скоротився на 4,0%, натомість по решті груп зросли: II група – на 34%, III група – на 91%, VI групи – на 70,0%, VII групи – на 25,0%. Позитивом є ліквідація ц другому рівріччі 2022 року найбільш ризикованої IX групи

10. У структурі активів АТ «ПУМБ» за групами ризику за середніми щомісячними даними 2022 року найбільша питома вага приходить на I групу (41,26%), а також VIII групи (34,03%). Таким чином, основним чинником зростання нормативів достатності капіталу Н2 і Н3 є зменшення активів, зважених за групами ризиків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондар Є. М. Співвідношення ліквідності та платоспроможності комерційних банків. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2011. Вип. 95(2). С. 78-79.
2. Вовк В., Мовчан А. Сучасні тенденції організації банківського нагляду в контексті запровадження ризик-орієнтованого підходу. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. % 1. С. 173-181.
3. Войтенко В. О. Адміністративно-правові засади здійснення контролю банківських установ при визначенні їх платоспроможності та введенні тимчасової адміністрації в особливий період. *Часопис Київського університету права*. 2014. % 3. С. 92-96.
4. Гаврилко Т.О., Науменко В.С. Банківське кредитування в Україні: стан і перспективи розвитку. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 31. С.152-156.
5. Гаврилко Т.О., Скрипник К.О. Якість банківських продуктів: чинники впливу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2021. Вип. 36. С.51-57.
6. Голуб К. В., Голуб В. М. Загальні тенденції та особливості розвитку банківської системи України у посткризовий період. *Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління. Серія 1 : Економіка*. 2013. Вип. 3. С. 127-134.
7. Гончаренко О. В., Вовк М. О., Зайченко А. В. Особливості управління активними портфелями банків у посткризовий період. *Інвестиції: практика та досвід*. 2012. % 7. С. 68-70.
8. Єфремова Н. Ф., Лисак С. А., Сергутіна А. Д. Ліквідність і платоспроможність та їх роль у ефективному функціонуванні банківської установи. *Ефективна економіка*. 2013. % 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_2_35

9. Зверук Л. А., Дідковська Ю. С. Концептуальні основи організації системи ризик-менеджменту в банках. *Бізнес Інформ*. 2020. % 9. С. 238-245.
10. Зоря О. П., Драгниш М. С. Удосконалення організації обліку безготівкових операцій банківської установи. *Ефективна економіка*. 2020. % 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_11_60
11. Іванов Ю. А. Правові аспекти функціонування критичної інфраструктури у кредитно-банківській сфері в надзвичайному режимі та в умовах особливого періоду. *Часопис Київського університету права*. 2022. % 4. С. 111-115.
12. Коблянська О. І., Захарчук А. І., Коблянська Г. Ю. Методика і організація обліку доходів і витрат комерційних банків. *Modern economics*. 2021. % 13. С. 130-134.
13. Касіян Є. В. Особливості розвитку банківського сектора країн Центральної та Східної Європи в перехідний період. *Бізнес Інформ*. 2012. % 10. С. 221-226.
14. Катан Л. І., Мішенський В. В. Організаційно-економічний механізм забезпечення прибутковості комерційного банку, як основоположний показник ефективності його діяльності. *Ефективна економіка*. 2021. % 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_7_7
15. Коваленко Д. І., Дмитришина А. А. Взаємозв'язок параметрів ліквідності та платоспроможності комерційного банку. *International scientific journal*. 2019. % 2. С. 54-60.
16. Конопатська Л. В., Шаповал Ю. І. Особливості використання інструментів грошово-кредитної політики центральних банків у кризові періоди. *Фінанси, облік і аудит*. 2013. Вип. 1. С. 79-86.
17. Косова Т.Д. Аналіз банківської діяльності: навч.посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 486 с.
18. Косова Т.Д., Циганов О.Р. Банківські операції: навч.посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 327 с.

19. Кузнєцова А. Я., Дрозд І. В. Підвищення ефективності організаційно-функціональної трансформації банківського сектора. *Бізнес Інформ*. 2021. % 2. С. 375-382.
20. Лизанець А. Г., Юрик М. М. Роль і місце аутсорсингу в організації діяльності банків. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління*. 2021. Т. 30(69), % 5(2). С. 63-68.
21. Маринчак Л. Р., Масик І. С. Особливості функціонування банківських установ в Україні в період пандемії. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія : Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості*. 2020. % 1. С. 174-183.
22. Нікольчук Ю. М., Лопатовська О. О. Організаційно-економічний механізм управління фінансовою стійкістю комерційного банку. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. % 1. С. 217-221.
23. Окландер М. А., Ветрогон О. В. Залежність клієнтоорієнтовності банківських установ від організації маркетингових інформаційних систем. *Причорноморські економічні студії*. 2021. Вип. 41. С. 110-115.
24. Островська Н. С. Особливості інноваційно-інвестиційної діяльності комерційних банків України в посткризовий період. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2013. Вип. 1. С. 144-151.
25. Островська Н. С. Особливості формування менеджменту в комерційних банках України в посткризовий період. *Ефективна економіка*. 2013. % 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_4_71
26. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 % 514-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>
27. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000р. % 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>

28. Про валюту і валютні операції: Закон України от 21.06.2020р. % 2473-VIII.

URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/247319?find=1&lang=ru&text=%D0%BC%D1%96%D0%B6%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA#Text>

29. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 % 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>

30. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів: Закон України від 19.06.2020. % 738-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-20#n2>

31. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Національного банку України від 28.08.2001 % 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>

32. Про затвердження Інструкції щодо організації роботи банківської системи в надзвичайному режимі: Постанова НБУ від 22.07.2014 % 435. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0435500-14#n739>

33. Про затвердження Інструкції щодо організації роботи банківської системи в надзвичайному режимі: Постанова НБУ від 22.07.2014 % 435. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0435500-14#n739>

34. Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: Постанова НБУ від 11.06.2020 % 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text>

35. Про затвердження Положення про плани відновлення діяльності банків України та банківських груп: Постанова НБУ від 18.07.2021 % 95. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0095500-19#Text>

36. Про затвердження Положення про плани відновлення діяльності банків України та банківських груп: Постанова НБУ від 18.07.2021 % 95. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0095500-19#Text>

37. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 % 679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
38. Про особливості підтримання ліквідності банків у період дії воєнного стану: Постанова Національного банку України від 24.02.2022 % 22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0022500-22#Text>
39. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2019 % 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
40. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 % 4452-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text>
41. Руснак Ю. І. Правове регулювання ліквідності та платоспроможності банків. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2020. Вип. 36(2). С. 58-61.
42. Свєрдлик З. М., Пізнюк Л. В. Організація діяльності банківських установ: документно-інформаційний аспект. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2021. % 1. С. 82-88.
43. Сидорчук Я. Ю. Особливості підходів щодо визначення і оцінки платоспроможності та ліквідності банківських установ. *Modern economics*. 2021. % 6. С. 176-183.
44. Слобода Л. Я. Особливості інвестиційної політики банків України в посткризовий період. *Регіональна економіка*. 2012. % 3. С. 140-149.
45. Телестакова А. А., Мірзоян С. А. Особливості організації та правового регулювання контрольної діяльності правоохоронних органів за законністю функціонування банків в Україні. *Журнал східноєвропейського права*. 2021. % 70. С. 184-193.
46. Чепіжко О. В. Ліквідація неплатоспроможного банку за участю інвестора: організація, процедури, переваги. *Бізнес Інформ*. 2021. % 10. С. 311-317.